

Les Notícies de llengua i treball

octubre 2015 | semestral – núm. 41 | www.ugt.cat | 2 euros

NICOLAU CASAUS ugetista i culer

Per un català «més ric, àgil i senzill»
Entrevista a Dolors Bramon, estudiosa del l'islam
Treball a l'estranger
Escoles emocionalment intel·ligents

Llengua

Per un català «més ric, àgil i senzill» per diversos autors	19
Per una nova i efectiva Llei d'Igualtat Lingüística per al PV per Raül Rosselló...	25
Pluja de mots. El que és ecològic és biològic, i a l'inrevés? per Termcat	27

Entrevista

Dolors Bramon, el valor de la saviesa per R. M. Puig-Serra i Josep Puig Pla ..	28
--	----

Història

Homenatge a Teresa Rebull per Gentil Puig.....	36
Nicolau Casaus, ugetista i culer per Jordi Garcia-Soler.....	39

Societat

Tots som Abel per FETE-UGT Terres de Lleida	45
Escoles emocionalment intel·ligents per Luz Martínez Ten, (FETE-UGT)	46
Mecenes del segle XXI per Laura de Andrés	49
Mobilitat laboral, un camí d'anada i tornada? per Ana Molina	52
Informe «Joves Emigrants Sobradament Preparats» per Avalot	56
Consultes laborals per Gabinet Jurídic de la UGT de Catalunya.....	57

Infocultura

Ressenyes	58
-----------------	----

Màquina trituradora de producció d'estella de biomassa

L'aposta municipal en defensa del medi ambient

Diputació de Barcelona

Diverses iniciatives impulsades per la Diputació de Barcelona aborden reptes de desenvolupament sostenible en l'àmbit local

Entre els principals programes hi ha la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat, el Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses en lluita contra el canvi climàtic, Euronet 50/50 max, per l'estalvi energètic en escoles i equipaments municipals i el programa europeu ELENA per impulsar les energies renovables

Les ciutats i pobles tenen un paper central per assegurar un desenvolupament sostenible i abordar els reptes a què s'enfronta la nostra societat. D'aquí sorgeixen diferents iniciatives, com la Conferència d'Aalborg 2004, celebrada el juny de 2004, amb 110 governs locals signants de la declaració que reclamava un enfocament més energètic i integrat en la política local mitjançant l'harmonització dels objectius ambientals, socials culturals i econòmics.

L'aposta per un territori sostenible ha de contemplar la protecció del medi ambient, la gestió dels espais naturals, la preservació dels ecosistemes fluvials i el cicle de l'aigua com un sistema integrat. La gestió en clau de sostenibilitat passa, de la mateixa manera, per la preservació de la biodiversitat i per polítiques actives de prevenció, minimització, tractament dels residus i els seus impactes. És necessari actuar també d'acord amb els compromisos de la Unió Europea respecte del protocol de Kioto.

És evident que el món local ha de contribuir, en la mesura de les seves competències i capacitats, a la prevenció i reducció de la contaminació atmosfèrica, acústica i lumínica, entre altres, i a fomentar una nova cultura energètica que incorpori l'eficiència i l'estalvi energètic com un valor principal i la promoció de les fonts d'energies renovables.

Les línies d'actuació prioritàries de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona pretenen estimular un treball en xarxa amb la implicació dels municipis, basat en la concertació, l'intercanvi i l'optimització dels recursos. Les pautes que hi ha a continuació volen contribuir al desig comú de millorar la qualitat de vida dels nostres ciutadans i ciutadanes, sense posar en perill la qualitat de vida de persones d'altres regions del món o de les generacions futures.

Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat

Una de les principals iniciatives impulsades per la Diputació de Barcelona ha estat la creació de la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat, una associació de municipis compromesos amb el medi ambient i per avançar cap a un desenvolupament sostenible. La xarxa constitueix una plataforma de cooperació i intercanvi entre municipis per promoure i dur a terme projectes d'interès comú. La Xarxa es va crear el 16 de juliol de 1997 en l'assemblea constitutiva que va tenir lloc a Manresa, en què 118 municipis van formalitzar la seva adhesió per decisió del Ple municipal i varen aprovar la Declaració de Manresa de Municipis cap a la Sostenibilitat. En

aquests moments, la Xarxa té associades més de 230 entitats locals catalanes, que representen pràcticament el 80% de la població total de Catalunya.

De la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat, sorgeix també el Club del Pacte d'Alcaldes, una iniciativa de compromís en un dels reptes mediambientals més importants com és el compromís en la lluita contra el canvi climàtic, nascuda i impulsada des de la Unió Europea.

El Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses

Compromís de reduir les emissions de CO₂ d'un 20% l'any 2020

El Pacte d'Alcaldes i Alcaldesses és una iniciativa europea que neix com a instrument clau per implicar els governs locals en la lluita contra el canvi climàtic, amb el compromís voluntari de reduir les seves emissions d'un 20% l'any 2020.

Actualment, un total de 212 municipis de la demarcació de Barcelona i prop de 300 de la resta de Catalunya, liderats per la Diputació de Barcelona, estan adherits al Pacte d'Alcaldes, una iniciativa que està tenint un gran impacte que ha pogut completar un total de 202 Plans d'Acció per a l'Energia Sostenible (PAES) en els diferents municipis.

Des de l'associació del Pacte d'Alcaldes es dona suport als ens locals en l'impuls i preparació dels Plans d'acció per a l'energia renovable, donant suport a la cerca de finançament per a l'execució d'accions sobre energies renovables així com en la millora de la gestió energètica municipal. Exemples concrets d'aquesta acció són el projecte ELENA, de promoció de les energies renovables i l'eficiència energètica entre els municipis de la província de Barcelona, o el programa Euronet 50/50 max d'estalvi energètic a les escoles.

Fòrum Medi Ambient i Món Local celebrat al recinte modernista de Sant Pau, organitzat per la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat

Programa impulsat per la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat / Diputació de Barcelona

Fòrum Medi Ambient i Món Local organitzat per la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat / Diputació de Barcelona

Programa Euronet 50/50 max d'estalvi energètic a les escoles i equipaments municipals

Aquest és un projecte europeu amb diversos socis, liderat per la Diputació de Barcelona. Euronet 50/50 max és continuació d'un primer projecte Euronet 50/50 a 13 escoles i que en l'actualitat arriba a un centenar d'escoles i equipaments municipals, amb més de 33.000 alumnes i 300 mestres directament implicats en el projecte.

El projecte està pensat per impulsar accions de sensibilització i estalvi i eficiència en l'ús de l'energia als edificis públics, però també indirectament a casa dels alumnes i usuaris dels equipaments, amb l'aplicació del concepte 50/50, consistent en introduir incentius econòmics a l'estalvi energètic aconseguit.

D'acord amb les accions realitzades en el conjunt d'escoles i instituts que participen en el programa, cadascuna de les escoles ha estalviat de mitjana 2.731 euros en consum d'electricitat i energia, el que ha suposat una reducció de 119 tones de mitjana d'emissions de CO₂ a l'aire.

L'Euronet 50/50 max és una iniciativa europea per promoure l'estalvi energètic a les escoles i altres edificis públics. Així, mentre és cada ajuntament qui paga les factures de consum energètic, les escoles signen un compromís en què l'ajuntament responsable es compromet a retornar el 50% dels estalvis econòmics aconseguits en benefici de l'escola. Per la seva part, l'escola es compromet a aplicar un conjunt de bones pràctiques de com estalviar energia a l'aula.

Festa del programa Euronet 50/50 a les Drassanes de Barcelona

Programa ELENA per la implantació d'energies renovables

Dins el programa ELENA s'han pogut finançar diferents projectes i iniciatives en municipis per la implantació de nous sistemes energètics, com són plantes fotovoltaïques o xarxes de calor per biomassa.

Al llarg d'aquests anys, el programa ha rebut un total de 289 peticions de 142 municipis, dels quals s'han pogut realitzar un total de 108 projectes de 77 municipis. Aquest conjunt de projectes ha generat una inversió de gairebé 98 milions d'euros per la producció de 9,8 GWh produïts amb energies renovables, principalment amb biomassa.

Projectes d'instal·lacions de biomassa

En els darrers deu anys, el nombre d'instal·lacions de calderes i xarxes de calor de biomassa han experimentat un creixement constant i sostingut, passant d'una única instal·lació l'any 2002 a un total de 106 en servei a principis del 2015.

Així, el desplegament de la biomassa en el territori té unes connotacions importants que no tenen altres combustibles. Per una part, per la seva contribució en la prevenció d'incendis a partir d'estratègies i sistemes per prevenir focs i restaurar i valorar àrees forestals afectades, que en el cas de Catalunya, representa gairebé el 75% del territori.

D'altra banda, la producció de biomassa fomenta la dinamització de l'activitat econòmica local i també a millorar, per un cost més baix de la biomassa com a combustible, l'economia municipal a partir de l'estalvi econòmic que suposa la seva utilització així com la reducció d'emissions de CO₂ que ajuden a l'adaptació als efectes del canvi climàtic. La Diputació de Barcelona dona assessorament tècnic, a més d'ajuda econòmica. Així, al llarg dels darrers quatre anys, des de la Diputació de Barcelona s'han fet 96 estudis de viabilitat, dels quals un total de 67 han tirat endavant.

El més important de totes aquestes actuacions és que s'han pogut crear 438 llocs de treball directes en el conjunt de 56 calderes de biomassa instal·lades des de l'any 2010 en edificis públics. Aquest any 2015 s'acabaran 27 noves instal·lacions, una gran notícia que el conjunt del sector, ja sigui propietaris de boscos i empreses de fusta, així com les mateixes administracions públiques, celebren.

En aquest conjunt de projectes, la Diputació de Barcelona ha aportat un total de 2,76 MEUR a través del programa Xarxa de Governos Locals, per a projectes específics de biomassa. A més a més, s'han instal·lat 13 calderes de biomassa en edificis propis, que representen una inversió de 0,67 MEUR. També, des de l'any 2004, s'han destinat 16,2 MEUR a la prevenció d'incendis, dels quals 12 MEUR han estat aportacions directes a les associacions de propietaris forestals.

D'acord amb les previsions del sector, la proposta és apostar per les instal·lacions públiques de gran consum, per equipaments com ara hospitals o piscines cobertes, i també ajuntar equipaments públics sota una mateixa xarxa de calor. En el sector privat, s'ha de seguir apostant per fer contractes amb particulars i indoure finançament privat domèstic a través de micromecenatge.

Estella per a calderes de biomassa

Caldera de biomassa per a xarxa de calor al municipi de Montmajor

Evolució de les instal·lacions de biomassa

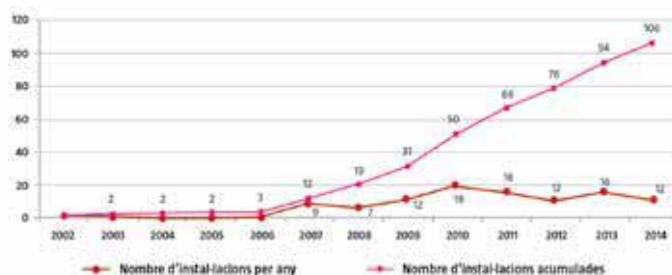

Figura 1: Evolució de les instal·lacions biomassa en les administracions locals de la província de Barcelona

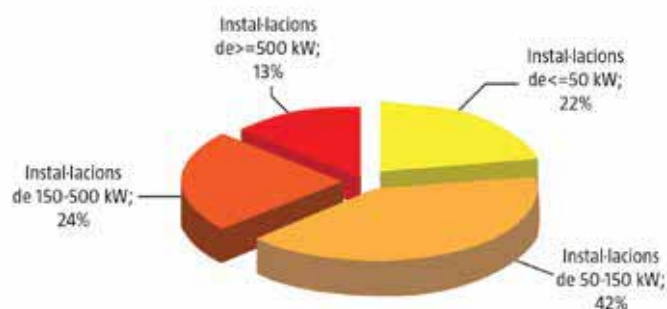
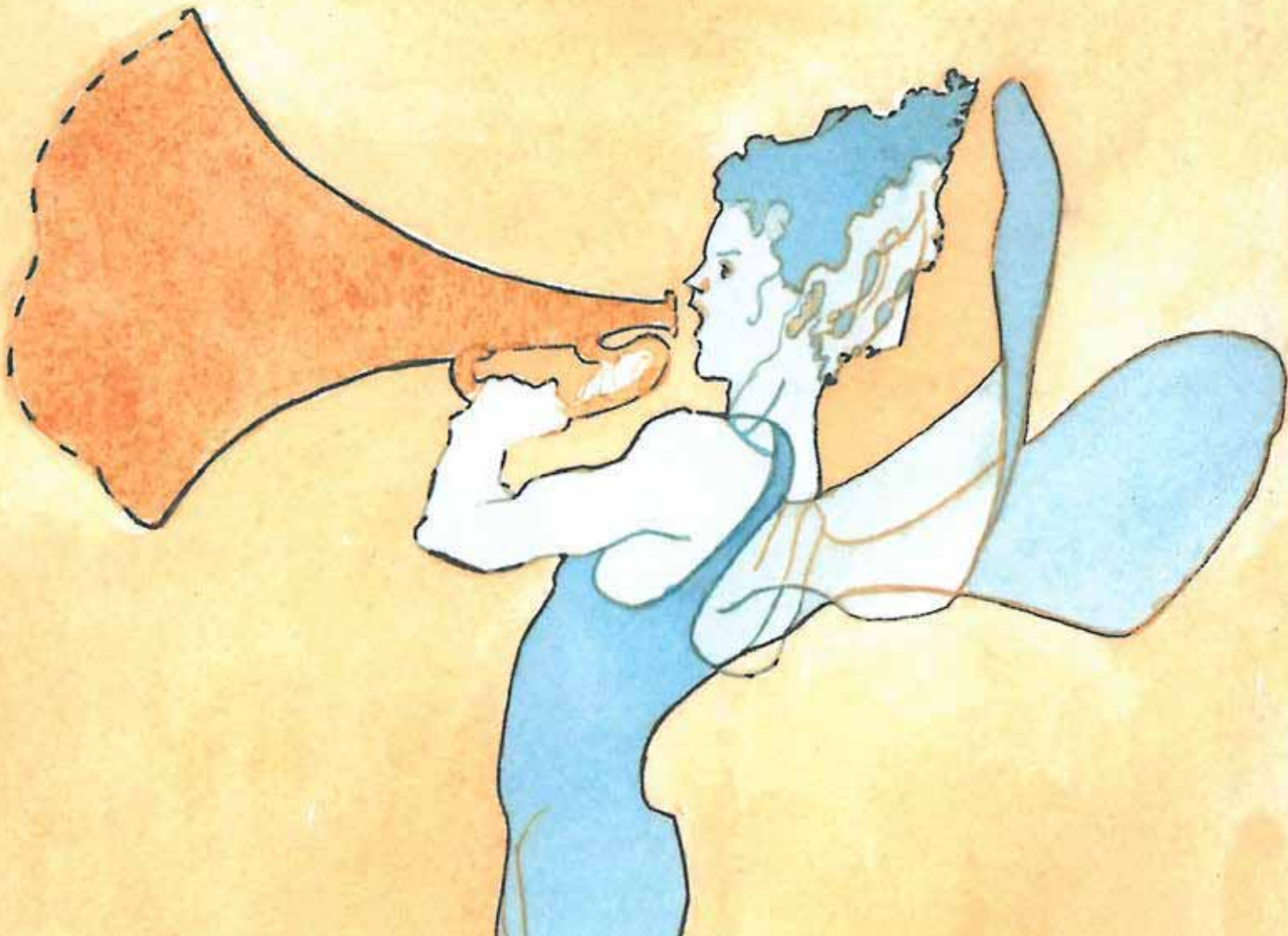

Figura 2: Tipologia de calderes a la província de Barcelona

Dibuix: Pere Capellà Simó

La lúdica poesia d'August Bover: *Cloc!, Beabà i...*

Esteve Betrià

August Bover i Font (Barcelona, 1949) estudià en els últims anys de la dictadura franquista Filosofia i Lletres a la Universitat de Barcelona, on es doctorà en Filologia Romànica (Catalana) el 1984. A l'entremig (curs acadèmic 1976/1977), fou assistent de recerca a la Universitat de Saskatchewan (Canadà) —experiència que recull, molt posteriorment, a *Dotze llunes a Saskatchewan* (2013), dietari que ha estat abastament comentat en el número 39 (octubre 2014) de *Les Notícies de llengua i treball*. Ha exercit la docència al Departament de Filologia Catalana de la Universitat de Barcelona, d'on ara és catedràtic emèrit.

Si bé ja en els darrers anys de batxillerat August Bover va compondre cançons (lletra i música) que ell mateix cantava, no es donarà a conèixer com a poeta fins al 1999 amb la publicació d'*En pèlag d'amor*, recull de poemes escrits en un arc de quinze anys, fruit de la reflexió sobre el paisatge, els habitants i la cultura de les Balears i les Pitiüses –on féu diversos viatges en una època en què aquestes illes eren lloc de pelegrinatge de la joventut contestatària internacional. Al poemari *L'hivern sota el Cadí* (2001) evoca les terres de l'Alt Urgell i les contalles que, de menut, havia escoltat en boca del seu avi matern; amb aquest segon llibre de poemes inicia una etapa japonitzant que el durà a utilitzar formes epigramàtiques de la poesia nipona –la tanka, en aquest cas–, poemes acompanyats d'aiguades de Salvador Alibau. Escrit –seguint la tradició japonesa– en haikús i també il·lustrat amb aiguades de S. Alibau, en el recull *Mojave* (2006) trobem una clara reivindicació dels aborígens americans. Tot tancant l'etapa japonitzant, de nou en tankes i ara amb fotografies en blanc i negre de Toni Vidal, publica *Terres de llicorella. Imatges del Priorat* el 2008 i on, com a complement de *L'hivern sota el Cadí*, reflexiona sobre el Priorat dels avantpassats paterns. La seua antologia *Vicino al mare*, publicada el 2006 a Sardenya amb traducció a l'italià de J. Armangué, conté també alguns poemes encara inèdits als Països Catalans.

Un cop enllestida una primera trilogia (*L'hivern sota el Cadí*, *Mojave* i *Terres de llicorella. Imatges del Priorat*) inspirada en la tradició poètica nipona i, alhora, vinculada a uns paisatges concrets, August Bover n'obre una de nova amb textos en què el paisatge dominant és la pròpia llengua catalana –i la seua representació gràfica, l'escriptura– tractada des d'un punt de vista lúdic i experimental. D'aquesta segona trilogia ja s'han publicat els dos primers capítols: *Cloc!* (Tarragona: Arola Editors, 2011; segona edició, 2014), amb pròleg de Màrius Serra; i *Beabà* (Tarragona: Arola Editors, 2014), amb prefacis de Denise Boyer i Eliseu Trenc. Totes dues obres estan acompanyats d'esplèndids dibuixos de Pere Capellà Simó perfectament compenetrats amb els components lúdics dels poemes: 12 il·lustracions a l'onomatopeic *Cloc!* i 26 –una per a cadascuna de les 26 (inclosa la y) lletres de l'alfabet català– a *Beabà* (cal recordar que, d'acord amb el DCVB, un 'beabà' és un «llibret o plegueta on estan escrites les diverses combinacions de síl·labes, per mostrar de confegir»; mentre que el diccionari general de l'IEC remet aquest mot a 'beceroles' amb el sentit de «llibre, cartell, per a aprendre les lletres»). Aquesta segona trilogia poètica d'August Bover es completa amb el poemari intitulat *Llengoteries*, ja redactat però encara pendent de publicació.

Dibuix: Pere Capellà Simó

Lai

Llambrego llibretes llordes
legítimament lacrades,
lligalls llenguadocians...
Longànimement lectors,
lluquem llibres llorejats,
laquem libels legalistes,
llegim llargues lletanies...
Libèrrimament loquaços,
lloem lliurepensadors,
lul·listes laboriosos...

Si la trilogia d'inspiració japonesa ja suposava, inevitablement, sotmetre l'escriptura a regles prou rígides, ara, en aquesta segona trilogia, el poeta es veu sotmès a unes regles d'escriptura encara molt més estrictes, cosa que significa que s'ha d'endinsar –d'acord amb el que s'indica en el pròleg de *Cloc!*– pels camins de la tradició verbívora de la literatura potencial iniciats pels matemàtics i poetes francesos del grup Oulipo i, tot encomanant-se a la tradició pròpia (del palindròmic Lull –lo primer de la tribu– al monosil·làbic Pere Quart, tot passant pels trobadors i la tradició popular), li fan fer un recorregut polimorf per algunes de les constriccions/traves (regles obligatòries que redueixen la llibertat d'acció de l'autor, el qual s'autoimposa restriccions que dificulten –i alhora esperonen– la redacció del text) literàries clàssiques: el sonet amb eco, el poema aparentment bilingüe, els gentilicis desplaçats, els lipogrames (obra literària o composició poètica en què s'ometen intencionadament totes les paraules en què apareix una determinada lletra o un grup determinat de lletres) monovocàlics, el monosil·labisme, la seqüència de tautogrames, etc. Però, directament en paraules de Màrius Serra, «aquesta augusta enginyeria verbal que ens proposa el doctor Bover» no s'atura aquí, sinó que va molt més enllà –enjogassat i conscient del que té entre mans–, tot explorant algunes de les característiques de la llengua i de l'ortografia catalanes: el triftong, l'ús de la dièresi, del guionet i del punt volat, l'obertura i el tancament de les vocals, la vocal neutra, els sons de les consonants, les combinacions dels pronoms febles, les interjeccions onomatopeïques o la formació de paraules.

Historial

Històries hospitalencs,
humanistes heteròclits,
habilitaven hostals,
herbejaven hivernacles,
honradament hivernaven.
Hermenèutics honoraris,
historiaven herències,
humanitzaven hipòtesis,
homologaven hexàmetres
habitualment hològrafs.

Totes les vocals

Però si la varietat de formes lingüísticolúdiques s'escampen en les pàgines de *Cloc!*, a *Beabà* la constricció –o trava literària– que domina el recull d'una manera total és el tautograma –poema fet de mots que comencen tots amb la mateixa lletra de l'alfabet–, algunes mostres de la qual ja trobàvem en *Cloc!* En els 25 tautogrames de l'insòlit *Beabà*, ordenats alfabèticament, hi trobem una gran varietat de formes lèxiques, fruit de la forçada heterogeneïtat que comporta aquest joc lingüístic i, alhora, poètic. Un joc profund i complex que estimula la creativitat del lector gràcies a la manipulació lúdica del poema, una manipulació que va més enllà de la significació dels mots emprats: el vessant fònic de la paraula triada hi té sempre una importància cabdal.

Finalment una nota, si voleu, al marge però que em crida especialment l'atenció: si bé els primers reculls de poemes d'August Bover han estat traduïts –ni que sia parcialment– al francès, anglès, japonès, italià, etc., crec que convé assenyalar que en els dos darrers reculls ens trobem amb un llarg i divers conjunt de poemes que, atès que parteixen de l'enginy verbal, del joc lingüístic i ortogràfic genuïns, esdevenen impossibles de traduir, si més no tal com s'entén habitualment la traducció; només hi cap la possibilitat de l'adaptació, de difícil concreció, a altres llengües o a altres cultures. La poesia, ara més que mai, resulta personal i intransferible. **LT**

Biblioteca de Sarajevo 1995, I. Tiana, Música per la Pau

Barcelona - Sarajevo 2015

Fundació Districte 11 - City to City

L'abril de 1992 va començar a Sarajevo el setge més llarg i un dels més cruels de la història del segle xx; un setge que es va prolongar durant més de tres anys, i que va generar una immensa onada de solidaritat. Després de la declaració d'independència respecte de Iugoslàvia, el govern bosnià, amb el seu primer president al capdavant, Alija Izetbegović, confiava plenament que la comunitat internacional impediria una guerra en un territori amb una llarga tradició de convivència i d'un alt grau de barreja interètnica, però es va equivocar.

Amb l'objectiu estratègic de crear un nou estat per als serbis que incloïa una part del territori de Bòsnia i Hercegovina, l'exèrcit serbi va envoltar Sarajevo amb 18.000 soldats estacionats als turons circumdants, que assetjaren la ciutat amb armes d'artilleria i amb francotiradors. La poca equipada defensa del Govern de Bòsnia, amb prop de 40.000 homes, fou incapaç de trencar-lo. S'estima que prop de 10.000 persones van morir o van desaparèixer a la ciutat, inclosos més de 1.500 nens. Unes 56.000 persones van resultar ferides. El 1995, els assassinats i la migració forçada havien reduït la població de la ciutat fins a 334.663 habitants, un 64% menys que abans de la guerra. Arran dels acords de pau de Dayton, negociats finalment per la pressió internacional, Bòsnia i Hercegovina va quedar dividida en dues entitats, la República Sèrbia i la Bòsnia croatomusulmana, cadascuna amb un alt grau d'autonomia i unides per institucions centrals molt dèbils i sense diàleg. La divisió política té conseqüències en l'economia del país, un dels més pobres d'Europa i amb una taxa de desocupació que afecta gairebé un 45% dels 3,8 milions d'habitants. Segons l'ONU, un quart de la població viu per sota del nivell de la pobresa.

Mentre la capital de Bòsnia i Hercegovina patia les conseqüències més violentes de la guerra dels Balcans, Barcelona es preparava amb il·lusió per acollir els Jocs Olímpics del 1992 i l'alcalde, Pasqual Maragall, demanava la recuperació de l'esperit de les antigues polis gregues.

La solidaritat de la ciutat es va concretar amb l'inici del projecte Districte 11. Als deu districtes de la ciutat se n'hi sumava un: Sarajevo. D'aquesta manera, la capital

Un dels objectius de la Fundació és recuperar la memòria del que s'ha fet, i guardar i arxivar l'experiència de més de 20 anys de relacions entre Catalunya i Bòsnia i Hercegovina.

catalana es comprometia a ajudar a cobrir les necessitats bàsiques de la ciutat. Vint combois amb més de 1.000 tones d'ajuda humanitària van fer la ruta entre Barcelona i Sarajevo durant quatre anys, una cooperació que va comptar també amb la solidaritat entusiasta cap a Bòsnia i Hercegovina de moltes altres ciutats i pobles de Catalunya.

Els principals protagonistes d'aquells fets foren els mateixos ciutadans que, amb la seva implicació, van establir fortes relacions ciutadà-ciutadà. Es van crear moltes associacions d'ajuda, es van organitzar multitud de combois humanitaris de tots tipus i es van acollir ciutadans que havien pogut fugir del setge.

Ara, una fundació privada d'interès públic, Districte 11—City to City, que s'ha tirat endavant gràcies al sistema de finançament de **micromecenatge**, vol recuperar la memòria d'aquelles extraordinàries relacions, tot recordant i reivindicant una experiència de solidaritat, cooperació i superació de dificultats entre la ciutadania. Aquesta experiència ha de ser la base per promoure reflexions i anàlisis de conflictes civils, entre les quals ajudar a afavorir ponts de diàleg entre col·lectius enfrontats.

La Fundació vol recuperar els fons documentals del preconflicte, conflicte i postconflicte per facilitar el coneixement general dels esdeveniments i treure'n bones experiències. En certa manera, vol ser l'hereva de moltes associacions, entitats i grups que als barris, pobles i ciutats de Catalunya van teixir una xarxa de col·laboració amb els ciutadans de Bòsnia i Hercegovina. A tal fi, fa una crida a les persones i entitats que vulguin compartir o traspasar la seva documentació: convocatòries, material fotogràfic, vídeos, cartells, postals... Per això cal enviar un correu electrònic a info@districte11.org per coordinar-ho. La Fundació farà créixer el seu patrimoni i assegura la seva guarda, cura i arxivament, a mesura que es pugui digitalitzar per posar-ho a l'abast de tothom interessat.

També es poden «donar històries», perquè el record de tots farà escriure i entendre part d'aquesta història. La Fundació ha estat promoguda per Manel Vila, qui va ser gerent del Districte 11, per tal que «la història i les experiències de solidaritat, cooperació i superació de les dificultats entre ciutats no es perdin», remarca Vila, tot afegint: «Volem preservar el que s'ha fet, a més de mantenir els contactes i les relacions establertes entre les institucions i les entitats ciutadanes, però també ens centrarem en altres ciutats on s'ha produït un conflicte entre veïns o barris, per veure com l'han superat i aprendre de l'experiència».

El TTIP, un acord a l'ombra

Daniel García,

secretari nacional de la UGT de Catalunya

Fa més d'una dècada ja es va començar a sentir a parlar d'allò que alguns anomenen la globalització. Alguns parlar de la globalització i els seus efectes beneficiosos per als consumidors i la societat. D'altra banda, també vam sentir les primeres veus dels moviments socials que alertaven que els efectes de la globalització serien esfereïdors per a la població del món en general.

Avui ja estem immersos en la globalització i els seus efectes, que no deixen de ser uns altres que la concentració de capital en poques mans, la davallada de les condicions laborals en aquells països on hi havia un mínim de garanties laborals i socials, i una malversació de recursos naturals sense precedents en la història contemporània.

Dels creadors de la globalització arriba ara el TTIP, en les sigles angleses, un tractat de lliure comerç i inversió transatlàntica entre Europa —un continent històric on la solidaritat sempre havia estat un valor important, amb unes regles del joc que intentaven respectar els drets laborals i socials conquerits gràcies a la lluita de la classe treballadora i dels moviments socials des de la fi de la segona guerra mundial— i els Estats Units —màxim exponent del liberalisme i del capitalisme salvatge i responsable en gran part dels negatius efectes de la globalització.

Alguns anomenaran els conceptes com globalització o els tractats de lliure comerç «progrés», però són l'inici d'un sistema on des del començament les cartes estan marcades a favor d'uns i en detriment d'uns altres.

Al TTIP el que menys importa són els aranzels que tenen els productes exportats a banda i banda de l'Atlàntic. El que ens hauria de preocupar és què amaguen les regles del joc per imposar-les novament amb aquesta doble moral americana que sempre apel·la a la llibertat, quan en realitat és la causant que avui, en ple segle XXI, tots siguem esclaus del sistema capitalista. Joc en el qual, un dia, si no aconseguim parar-lo, ens trobarem en plena partida en desigualtat de condicions.

El TTIP s'està negociant de manera absolutament opaca entre la UE i els Estats Units, i això ens ha de fer témer el pitjor. Quan es fan les coses d'amagat, quan es retalla la llibertat d'expressió dels europarlamentaris, que són les persones

escollides democràticament pels ciutadans per defensar els nostres interessos supranacionals, quan les multinacionals, amb els seus únics interessos mercantils, són les encarregades d'elaborar els estudis de valors positius i negatius del tractat, ja no podem parlar de democràcia.

Avui només sabem que amb el TTIP es volen desregular les normes i estàndards existents entre els Estats Units i la UE en tot allò que a Europa tenim regulat: les relacions laborals, la legislació mediambiental, els serveis públics, els drets dels consumidors i dels ciutadans i ciutadanes.

Recordem que els Estats Units només han ratificat 14 dels 189 convenis de normes internacionals del treball que marca la OIT sobre el treball digne. Mal company de viatge. El nou acord també vol eliminar el principi de precaució establert a Europa, és a dir, que abans de comercialitzar productes s'han de provar, i si donen problemes, no es comercialitzen. Sense aquesta regulació, les empreses els podrien comercialitzar i si donen problemes, els retirem del mercat; però el mal ja està fet.

També pretenen més participació directa de la inversió privada en la gestió dels serveis públics mitjançant les empreses de serveis integrals, que lluny de la vocació de servei estan mogudes per un interès purament mercantilista. I, entre altres, eludeix normes transgèniques regulades per la UE i aixeca prohibicions respecte a la pràctica del *fracking*.

Ara com ara, aquest tractat vol «americanitzar» Europa, en el pitjor sentit de la paraula. Ara com ara, el TTIP té més ombres que llums i creiem que és necessari obrir el debat amb totes les cartes sobre la taula per prendre la millor decisió. I aquesta ha de ser la de prioritzar els interessos generals —les persones i el medi ambient— per damunt dels interessos del capital. **LI**

Us agraden els calamars?

Jaume Fàbrega

Els calamars són un dels cefalòpodes més apreciats per la cuina mediterrània. Es poden fer de moltes maneres: a la planxa, guisats amb patates, farcits... Però fets a la romana tenen un èxit assegurat, sobretot com a aperitiu o tapa. Ara bé: és d'aquelles confeccions de cuina aparentment senzilles però que el seu resultat pot ser quasi sublim... o desastrós.

Naturalment, els calamars a la romana precongelats no solen tenir gaire interès; de les elaboracions casolanes o de restaurant n'hi ha d'excel·lents i d'altres de mediocres.

Hem d'observar que els calamars, com la resta dels cefalòpodes (sèpia, popets...) només es mengen a la Mediterrània, d'Itàlia a Grècia o Turquia, passant pel Magrib. I també a Àsia: la Xina, el Japó, Vietnam, Tailàndia i una mica a Llatinoamèrica. Però no són considerats comestibles ni al Nord d'Europa ni a Anglaterra o als Estats Units, països on aquests cefalòpodes els arriben a produir repugnància.

A Catalunya ja es menjaven als anys 50, com a aperitiu acompanyant un vermut, acabats de fer. A Espanya hi ha el costum de menjar-los freds, fins i tot en entrepà a Madrid i a altres llocs com Andalusia. Confesso que l'entrepà de calamars calents m'agrada força, potser perquè quan feia la mili a l'Acadèmia General de Saragossa —on, per cert, feia de caporal de cuina— n'anava a menjar a El Tubo, un típic carrer de tapes i entrepans, molt freqüentat pels militars amb gana o amb necessitats etíliques. Els bars al voltant de la plaça Major de Madrid són famosos pels seus entrepans de calamars... que ara solen ser d'una qualitat ínfima, per la primera matèria, la llarga

utilització de l'oli, etc. Al País basc, Astúries, etc., els calamars fregits (o a la romana) s'anomenen *rabas* (*arraba*, en basc), i poden ser en forma d'anelles o de tires.

Les receptes de peix dites *a la romana* són molt característiques de la cuina catalana. Apareixen ja en el llibre *La teca*, d'Ignasi Domènech (1924). També s'hi fa el lluç i altres peixos. A Mallorca se sol utilitzar directament cervesa a l'arrebossat, en comptes d'aigua. Hi ha qui assegura que aquesta és una aportació andalusina; a Portugal són anomenats *a la sevillana*. Això no obstant, la recepta és diferent dels calamars dits *a l'andalusa*, que són arrebossats només amb una farina especial, i a vegades amb farina de cigrons, sobretot a l'estil de Cadis. Altrament, dir calamars *a l'andalusa* és dir una fórmula general a tota la Mediterrània, d'Itàlia a Turquia, i en cap d'aquests països se'n diuen calamars a la italiana o a la turca, simplement *calamari fritti*.

No queda clar l'origen de la denominació *a la romana*: hi ha qui sosté que vindria dels jesuïtes (catòlics, apostòlics i *romans*) i faria referència al menjar de Quaresma. Però en aquest cas, més aviat, hauríem de parlar de la tempura, i no portarien ou.

Josep Pla dona carta de naturalesa a aquesta preparació, si bé amb una conclusió una mica forçada; dedica tot un capítol al calamars a *El que hem menjat* (1972): «El calamars té una gran difusió: el calamars a la romana, arrebossat, es troba a tot arreu. La causa és clara. El calamars no té espines i la gent se'l menja sense molèsties. La gent desconeix l'anatomia dels peixos i no està per espines».

Jaume Fàbrega, historiador, crític, escriptor i professor d'Enogastronomia de la UAB. Considerat el primer autor gastronòmic de Catalunya i un dels màxims investigadors de la cuina i alimentació mediterrània i del món, ha publicat més de quaranta llibres, entre ells obres de referència com *La cuina catalana*, en nou volums, *La cuina mediterrània*, en tres volums, i *La cuina del món*, en tres volums.

Flickr / Corinna Veronika Schmid

txt.

MALBARATAMENT ALIMENTARI

Com evitem llençar aliments?

Cada català malbarata en un any 35 quilos de menjar. L'impacte econòmic, mediambiental i social que això suposa és un problema que només es podrà solucionar amb la complicitat de tothom.

**Un problema ecològic
de primer ordre**

Pàgina 2

**Com estalviar diners
ajudant el medi ambient**

Pàgina 3

Entrevista Ada Parellada
**"Estem perdent
la cultura culinària
de l'aprofitament"**

Pàgines 4

Som Gent de Profit

L'Agència de Residus de Catalunya, l'Àrea Metropolitana de Barcelona i l'Ajuntament de Barcelona han impulsat una campanya per conscienciar la població del greu problema que suposa el malbaratament d'aliments. A partir d'un web (somentdeprofit.cat) i de la versió en aplicació per a mòbil, les tres institucions proposen maneres fàcils perquè qualsevol ciutadà redueixi la quantitat d'aliments que malbarata.

Més de 150 receptes d'aprofitament, consells de conservació i una calculadora de racions que permet comprar la quantitat justa són algunes de les utilitats d'aquesta eina, que també està disponible per a iOS i Android.

A més, un cercador de receptes a partir dels aliments que tenim a casa ens ajudarà que res no es faci malbé. Patates, ceba i ous. Què ens sembla una vichyssoise? Carn picada, tomàquet i pastanaga? Perfecte per preparar una salsa bolonyesa que podem congelar en racions individuals per utilitzar-la més endavant.

A Som Gent de Profit també hi ha el *Manifest de profit*, que vol crear una actitud cívica respecte al malbaratament alimentari i conscienciar sobre la magnitud del problema.

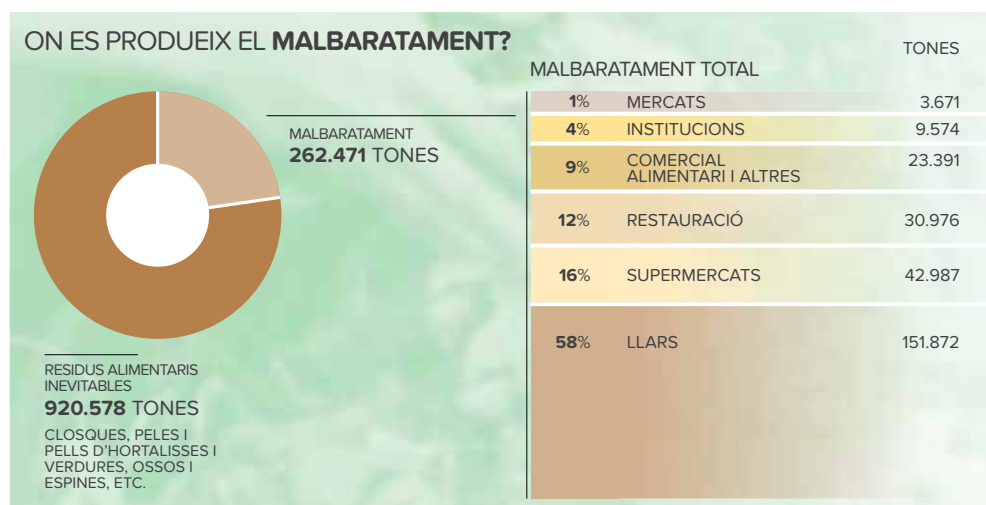
**260.000
TONES
D'ALIMENTS
A L'ANY**

**Generalitat
de Catalunya**

UN PROBLEMA ECOLÒGIC DE PRIMER ORDRE

Segons la FAO, una tercera part dels aliments que es produeixen es perden durant el camí del camp a la taula. Per altra banda segons un estudi de l'Agència de Residus de Catalunya, cada català llença aproximadament 35 quilos de menjar a l'any. És a dir, l'equivalent al que consumiria durant 25 dies o al que costaria alimentar més de 500.000 persones durant un any. Amb tot aquest menjar malbaratat també es malgasten ingents quantitats de recursos naturals: aigua, energia, terra fèrtil i mà d'obra que acaben a les escombraries.

Font: Diagnosi del malbaratament alimentari a Catalunya. Agència de Residus de Catalunya i Universitat Autònoma de Barcelona, 2011

Data de caducitat o de consum preferent?

Al fons de la nevera hi ha un iogurt caducat. Amagada en un racó d'una lleixa del rebost, una capsa de galetes que fa massa dies que espera per ser menjada. La llar és el punt de la cadena alimentària on es malbaraten més aliments. Una mala planificació o comprar productes amb ofertes per quantitat convida a acumular aliments. Però caduquen realment els aliments? Quina diferència hi ha entre la data de consum preferent i la data de caducitat?

DATA DE CONSUM PREFERENT

La data de consum preferent és senzillament una recomanació, i no té res a veure amb la seguretat dels aliments. Pot ser, això sí, que l'aliment comenci a perdre gust o olor, però, si s'ha conservat correctament i l'envàs està intacte, el producte es pot consumir. Un cop obert, però, sí que caldrà seguir les indicacions de "Consumiu-ho en X dies després d'obrir-ho".

DATA DE CADUCITAT

Els productes que es fan malbé en poc temps, com ara la llet fresca o la carn picada, sí que poden representar un risc per a la salut si es consumeixen passada la data de caducitat. Per tant, els aliments etiquetats amb una data de caducitat no es poden consumir un cop s'hagi superat.

Les Nacions Unides alerten que cada any 1.300 milions de tones de menjar es perden o es malbaraten. Aquesta quantitat és suficient per alimentar el triple del total de persones que passen gana al món. Però, a més del problema ètic que això suposa, les conseqüències ambientals, socials i econòmiques del malbaratament fan que sigui un problema global de primera magnitud. No es tracta només de llençar menjar, sinó també dels residus invisibles que aboquem a la brossa quan llencem aquell aliment que se'ns ha fet malbé.

Llençar una poma equival a malbaratar l'aigua de set dipòsits del vàter. Deixar que es faci malbé un quilo de carn suposa llençar els més de 15.000 litres d'aigua que costa produir-lo. Prenent com a referència el concepte de petjada ecològica, el malbaratament alimentari a Catalunya té un impacte equivalent a utilitzar 234.000 hectàrees, un 20% de la superfície agrícola útil del país. En emissions de CO2 el malbaratament representa les emissions de més de 20.000 cotxes durant tota la seva vida útil.

En termes econòmics, la pèrdua pels aliments malbaratats s'estima en 112 euros per habitant i any, aproxima-

35 QUILOS
MITJANA D'ALIMENTS QUE CADA CIUTADA MALBARATA CADA ANY A CATALUNYA.

dament el 10% del pressupost que el departament de Salut destina a cada ciutadà.

CAUSES DEL MALBARATAMENT

En totes les etapes de la cadena alimentària hi ha malbaratament: des de la producció dels aliments en granges i camps fins al consum, ja sigui a casa, en un restaurant o en una institució. Però, per volum, és a la llar on més menjar es desaprofita (vegeu el gràfic).

Els experts apunten diversos factors que expliquen la gran responsabilitat del consumidor final en la quantitat de menjar llençat. Un és la manca de consciència sobre què suposa el malbaratament. Al contrari d'altres aspectes relacionats amb la sostenibilitat, l'impacte del malbaratament alimentari encara no es considera un problema ecològic de primer ordre.

A més, la proliferació de llars monoparentals o unipersonals genera més restes alimentàries, ja que els envàs dels supermercats estan pensats per a famílies de quatre persones. Polítiques agressives de venda per volum (com les promocions de 3 x 2), sumades a la manca de planificació a l'hora d'anar a comprar i a la pèrdua de la cultura culinària de l'aprofitament, també formen part de les causes del problema.

Consells per...

NO LLENÇAR I ESTALVIAR DINERS

Canviant alguns hàbits de compra i seguint alguns consells és possible reduir la quantitat de menjar que es malbarata. Tant la butxaca com el medi ambient ho agrairan.

PLANIFICAR ELS ÀPATS

Anar a comprar amb el menú de la setmana pensat permet estalviar temps i diners, i evita l'acumulació d'aliments. Un repàs dels ingredients necessaris per preparar cada àpat i donar un cop d'ull a la nevera, el congelador i el rebost permetrà fer una llista de la compra realment imprescindible.

AJUSTAR LES RACIONS

Cuinar només la quantitat justa és la millor manera d'evitar sobrees que acabaran a la brossa. Si sobra menjar, es pot aprofitar per a l'endemà o per elaborar receptes d'aprofitament com croquetes o cremes.

CONGELAR EL QUE NO ES POT MENJAR

Els aliments a punt de caducar es poden congelar. També es pot congelar el menjar un cop cuinat. És preferible fer-ho en porcions, de manera que més endavant es pugui anar descongelant només allò que es vol consumir. El pa de qualitat també es pot congelar.

CONSERVAR CORRECTAMENT ELS ALIMENTS

La temperatura ideal de la nevera perquè els aliments es conservin frescos més temps és entre 4 i 5 graus. Els productes que caduquin abans és preferible posar-los a primera fila. Les restes de menjar, es poden guardar a la nevera en una carmanyola.

EXPERIÈNCIES SOBRE DISMINUCIÓ DEL MALBARATAMENT ALIMENTARI

L'Associació Espigoladors, l'empresa de càterring Campos Estela i l'Hospital Germans Trias i Pujol són tres dels 18 finalistes del Premi Europeu de Prevenció de Residus, un guardó que distingeix les experiències més originals, innovadores, adaptables a altres contextos i que mobilitzin millor la ciutadania.

ASSOCIACIÓ ESPIGOLADORS

Els protagonistes del projecte de l'Associació Espigoladors són les persones en risc d'exclusió social. "Transformant productes imperfectes en oportunitats" lluita contra el malbaratament alimentari d'una manera transformadora, inclusiva i participativa.

Els espigoladors introdueixen en la cadena alimentària productes agrícoles que són lletjos o imperfectes per comercialitzar però que són igualment bons i, per tant, es poden aprofitar per al consum.

CÀTERING CAMPOS ESTELA DE RUBÍ

El projecte *Pesa i pensa*, de l'empresa de càterring Campos Estela, proposa als alumnes de cinc escoles reduir la quantitat de menjar que es desaprofita als menjadors escolars.

Just després de dinar, els infants separen els diferents tipus de residus que han generat, els pesen, ho apunten i elaboren gràfics amb les dades obtingudes. A partir d'aquí, pensen i suggereixen sistemes per reduir el malbaratament i l'impacte mediambiental dels residus generats.

Els resultats han estat excel·lents, ja que s'ha aconseguit reduir un 35% el malbaratament alimentari.

HOSPITAL GERMANS TRIAS I PUJOL DE BADALONA

Gràcies a una anàlisi prèvia amb professionals de diferents àrees de l'hospital, ha aconseguit minimitzar els menús que no es consumeixen i que, per tant, acaben a les escombraries.

Després de detectar les diferents raons

3.000
LITRES

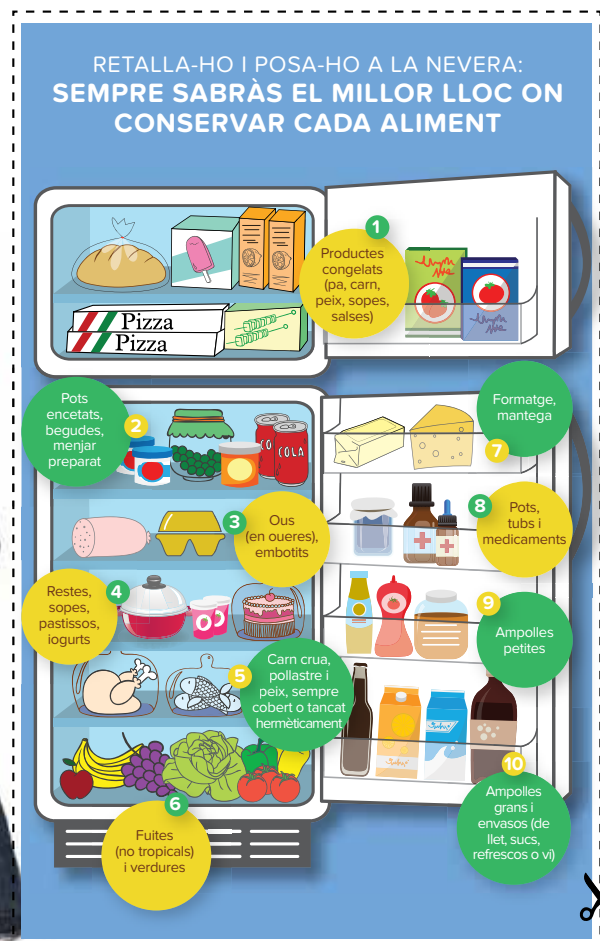
QUANTITAT D'AIGUA NECESSÀRIA PER PRODUIR 200 GRAMS DE VEDELLA. A MÉS, CAL SUMAR-HI 7 METRES QUADRATS DE TERRENY AGRÍCOLA.

per les quals un pacient no es menja el menú que se li ha preparat, van posar fil a l'agulla per solucionar cadascuna de les casuístiques. Així, es va facilitar als pacients l'elecció del menú i es va millorar la formació dels professionals perquè sabessin guiar el malalt en la dieta més recomanable. Integrar els sistemes informàtics de cuina i d'infermeria va aconseguir reduir en uns 300 menús al mes el menjar malbaratat.

Amb tot el projecte han aconseguit reduir més d'un 50% els residus generats per malbaratament.

RECUPERAR ALIMENTS FRESCOS

Una altra iniciativa amb un alt impacte en la minimització del malbaratament és la de l'Ajuntament de Reus, que, de la mà de l'Agència de Seguretat Alimentària de Catalunya i de l'Agència de Residus de Catalunya, ha posat en marxa un programa per recollir aliments frescos que no es poden comercialitzar als supermercats però que encara es poden consumir. Durant el primer any de funcionament, es va recuperar el 79% de les més de 173 tones d'aliments recollits, de manera que es va convertir en residu només el 21% restant. En altres paraules, es van repartir 137 tones d'aliments no comercialitzables però aptes per al consum a unes 3.600 persones amb pocs recursos econòmics.

ENTREVISTA ADA PARELLADA

“ESTEM PERDENT LA CULTURA CULINÀRIA DE L'APROFITAMENT”

ADA PARELLADA
ALS FOGONS DEL
SEMPRONIANA, QUE
TÉ TOTA LA CARTA
EN TRES MIDES,
PETITA, MITJANA O
GRAN, PER EVITAR
QUE SOBRI MENJAR
AL PLAT

Als fogons del Semproniana s'hi prepara cada dia menjar per a més de cent comensals. Un repte que Ada Parellada, membre d'una nissaga de llarga tradició culinària, afronta amb creativitat, saber fer i, sobretot, sense malbaratar gens ni mica de menjar.

Foto: Marc Javierre

Ada parellada, que ja remenava entre paelles i olles del restaurant familiar quan era una criatura, explica que els darrers anys s'ha perdut la cultura culinària de l'aprofitament, però també destaca les interessants iniciatives que hi ha per recuperar-la.

S'està perdent la tradició de les àvies de fer plats exquisits a partir de restes, com les croquetes de carn d'olla o els canelons de Sant Esteve?

La cultura culinària de l'aprofitament s'està perdent, definitivament. Ara comprem un cop per setmana i, moltes vegades, sense planificar. El resultat és que ens sobra o ens falta menjar. També hem perdut habilitats culinàries i la manca de temps no ens permet fer canelons o croquetes, que no són plats difícils però sí pesats de preparar.

Què podeu fer, els experts, per recuperar aquesta tradició?

Hem de fer propostes culinàries adaptades al moment que vivim buscant receptes que no impliquin tantes hores d'elaboració. Per exemple, amb les restes de la carn

90
MILIONS DE TONES
MENJAR QUE
ES LLENÇA
CADA ANY A
EUROPA. PER
TRANSPORTAR
AQUEST
MENJAR
CALDRIEN 3
MILIONS DE
CAMIONS.

d'olla podem preparar una terrina que després passarem per la paella i ja està. O un trinxat, o un esfilagarsat per acompanyar una amanida amb una vinagreta de cogombres i tàperes.

Potser està mal vist aprofitar el menjar?

Haver estat un país pobre ha fet que l'abundància en el menjar sigui un gran valor. Però l'abundància, mal entesa, és fàcil que desembocchi en malbaratament.

Ara sembla que alguna cosa canvia.

Es comença a considerar que malbaratar és obscè i no porta enlloc. Cada vegada més, al Semproniana els clients que no es poden acabar el plat em demanen d'endur-se'l en una carmanyola. I no és per una qüestió de diners, que també, sinó perquè és una manera de poder gaudir de plats ben cuinats en un altre moment, i també per consciència mediambiental.

Quina altra iniciativa feu per evitar el malbaratament?

Demanem al client si menjarà pa. Si en vol, el cobrem; si no, no. És

la manera de donar-li valor i llençar-ne el mínim.

Què es pot fer des dels restaurants?

Els cuiners i els que ens dediquem a l'alimentació podem ajudar la població a millorar les seves habilitats culinàries; per exemple, donant-los idees per cuinar amb restes d'àpats anteriors o amb aliments de temporada.

Quin seria l'abc per anar a comprar?

En primer lloc, planificar. És a dir, dissenyar el menú setmanal i fer una llista detallada. Quan hi anem, hem d'estar tips. Si tenim gana és molt probable que comprem més del que ens cal.

I un cop al mercat o al súper, què cal fer?

Evitem deambular per veure què trobem, tot i que badar pel mercat és molt entretingut i formatiu, i fa volar la imaginació culinària. També hem d'anar amb compte amb les ofertes: no ens deixem seduir si no són aliments que sapiguem com fer servir o no tinguem clar quan ens els menjarem.

Per un català «més ric, àgil i senzill»

Foto: Bernat Borràs / www.trenscat.com

Unes paraules d'introducció

El català està de moda. Des de fa uns quants anys, aquesta llengua nostra s'ha convertit en un tema que sovint ocupa moltes pàgines (físiques i digitals) i tertúlies (radiofòniques i televisives). A vegades és per com la tracten des de Madrid i com n'intenten controlar el percentatge a l'escola. D'altres, pel debat de la possible cooficialitat amb el castellà, en la possible Catalunya independent. També en parlem quan surten les enquestes sobre els usos lingüístics de la població i ens alegrem que tanta gent l'entengui. Fins i tot la gramàtica, una cosa tan científica però a la vegada popular, ha passat a ser carn de l'opinió pública.

Totes les llengües són ens vius que neixen, creixen, a vegades es reproduïxen i malauradament en molts casos moren. L'evolució del català (i de qualsevol altre idioma) té causes internes i externes, que els parlants sovint adopten sense adonar-se'n. En aquest sentit, el debat apareix quan els canvis xoquen amb la normativa, la gramàtica que estableix com s'han de dir les coses i quines regles hi regeixen.

Això és el que estem vivint actualment. Una part de la societat reclama canvis que acostin la llengua de la gent a la norma, que sovint es percep com a difícil i innecessàriament complicada. El Sant Jordi de l'any que ve es publicarà la gramàtica nova, però per anar escalfant motors, el debat ja es va encetar fa temps. Alguns dels exemples més recents són la publicació del llibre *Canvi d'agulles* (2015), els dossiers que van publicar el diari *Ara* i el setmanari *El Temps*, i els tests sobre normativa de l'*Ara* i *La Vanguardia*.

Canvi d'agulles, editat per Enric Gomà, recull deu articles sobre el català, escrits per deu persones relacionades amb la llengua des del punt de vista més accessible al públic, el de la divulgació, entre les quals hi ha Màrius Serra, Pau Vidal i Albert Pla Nualart. S'hi presenten algunes propostes individuals (de l'àmbit del lèxic, l'ortografia i la sintaxi, entre d'altres) per fer el català «més ric, àgil i senzill», tal com apareix a la portada del llibre.

Tot i que el debat de la llengua no se centra específicament en aquests deu autors ni en els deu temes sobre els quals escriuen, és indubtable que el llibre ha estimulat que els mitjans de comunicació en parlin encara més i, de retruc, que la gent conegui de més a prop el tema. Si tothom opina sobre l'augment del castellà a l'escola, per què no es pot fer també sobre l'estat de la normativa de la llengua?

Ara bé, realment hem d'adaptar la norma als parlants, o els parlants ens hauríem d'adaptar més a la norma? És positiu que s'hagi obert aquesta «controvèrsia» just abans de publicar-se la nova gramàtica, o, per contra, hauria estat millor esperar i discutir-ne els canvis? És més, revisar tan sols la normativa farà que el català creixi i s'utilitzi més en els diversos àmbits socials?

Com dèiem, el català està de moda.

Paula Garcia Omedes
Lingüista

¿Cal actualitzar la normativa del català?

El català va ser codificat per Pompeu Fabra per primera vegada entre el 1913 i el 1932, a l'empara de la Secció Filològica de l'IEC, que tenia llavors i té ara l'encàrrec de fer-ho. En aquest temps ha evolucionat, tant per tendències internes com per la influència d'altres llengües, sobretot del castellà.

El 1995 es va publicar el DIEC, i posteriorment s'ha reeditat (2007) i es va actualitzant en línia. La gramàtica, de moment, no s'ha actualitzat. Però ara mateix, al costat de la del 1918, tenim altres obres que també contribueixen a adoptar els criteris i les solucions que la varietat estàndard requereix. Des de la *Gramàtica del català contemporani* (Gcc), encapçalada per Joan Solà i que recull una part important de la recerca que s'ha fet en els últims anys a les universitats, fins a llibres d'estil com el portal *Ésadir*, de la CCMA, que ha d'estar permanentment a l'aguait dels últims fenòmens d'actualitat per fixar-ne la forma i l'ús més adequats per a la ràdio i la televisió públiques (informació que sovint també poden aprofitar altres mitjans i àmbits).

Fa anys que sabem que la Secció Filològica treballa en l'elaboració d'una nova gramàtica normativa. Les versions provisionals penjades a internet, que corresponen bàsicament a la fonètica, l'ortografia i la morfologia, fan preveure que en aquestes àrees no hi haurà canvis de gaire abast. És en la normativa sintàctica on podem esperar que l'aportació de la nova gramàtica serà més important. Podem posar-ne algun exemple:

1. El que sabem ara de la distribució dels verbs *ser*, *estar* i *haver-hi* (a partir d'aportacions com la de Joan-Rafael Ramos a la *Gcc*) permetrà omplir un buit normatiu important.

2. La concordança del verb *haver-hi* amb el nom que el segueix quan és plural, tampoc va ser tractada per la gramàtica del 1918; però posteriorment primer Pompeu Fabra i després Joan Solà es van mostrar favorables a acceptar tant la variant amb concordança com la variant sense concordança.

3. Sobre l'ús de les preposicions *per* i *per a*, sobretot davant d'un infinitiu, ja tenim prou informació per poder establir un criteri (o més d'un) que actualitzi la proposta que va fer Fabra, que el temps ha mostrat que no era prou adequada ni aplicable. En definitiva, la resposta a la pregunta inicial és afirmativa: la normativa del català no només s'ha d'actualitzar, sinó que ja està en procés d'actualització. Per Sant Jordi del 2016 tindrem una baula important d'aquest procés: una nova gramàtica normativa. Esperem que pugui respondre a les necessitats existents i a les expectatives creades, i sobretot que el procés d'actualització pugui entrar en una situació de normalitat i no quedi estroncat, com va passar el 1939, per cap altra circumstància política adversa.

Neus Nogué Serrano

Departament de Filologia Catalana

Universitat de Barcelona

<http://www.neusnogue.cat>

La vida ja és prou complicada

Com a docent amb uns quants anys a l'esquena ensenyant el català, agraeixo l'oportunitat de poder donar el meu parer sobre la direcció que hauria de prendre la propera edició de la *Gramàtica de la llengua catalana*. Jo sóc dels que pensen que la principal preocupació dels que estimem el nostre idioma hauria de ser que tots els que vivim aquí el vulguem parlar, el sapi-guem parlar i el fem servir. Pronunciar malament, no ajustar-se al registre adequat o tirar d'un vocabulari poc genuí em sembla, al costat de NO parlar-lo, una mera anècdota. Com diria el filòsof: l'important és existir, després ja veurem com ho fem.

Quant a una gramàtica normativa, hauríem de tenir en compte que incideix de manera especial sobre aquells que *s'acaben de llançar a la piscina*. Especialment permeables a la lògica humana del *m'agrada fer el que faig bé*, els nous aprenents *nedaran* més aviat i més sovint com abans assimilin les regles que se'ls ensenyin, com més segurs se sentin. I és per això que, si acceptem que la salut del català depèn en gran mesura dels progressos dels nouvinguts lingüístics, les normes amb què es pretén regular-lo s'haurien de simplificar —naturalment, sempre que la simplificació no comporti una pèrdua de les seves potencialitats. Vegem-ho amb un exemple.

Una de les funcions de la dièresi, en català, és la d'indicar que combinacions de vocals que generalment «s'emeten en un sol cop de veu» s'han d'emetre en dos. Els dos puntets permeten que algú que es troba per primera vegada davant la paraula *veïna* sàpiga que ha d'articular *ve-i-na* i no *vei-na*. Aquí la norma pot ajudar i, per tant, està bé mantenir-la. Però per què mantenim unes dièresis que no coincideixen amb la síl·laba forta d'una paraula? Si la immensa majoria de catalanoparlants diem *espontaneïtat* i *veïnatge* unint *e* i *i*, per què cal marcar-ne gràficament la separació? No es podria estipular que els derivats dels mots que porten dièresi s'han de pronunciar com si també en portessin? Així la correcta pronunciació d'aquests mots quedaria assegurada amb una llei a la qual solament haurien de recórrer els usuaris especialment interessats en la prosòdia —professionals de la interpretació, poetes... I, ja posats, què guanyem d'estalviar-nos la dièresi en el futur, el condicional, el gerundi i l'infinitiu dels verbs acabats en *-uir*? Complicar la vida d'estudiants que finalment han entès per què *conduït* porta dièresi i *conduïem*, accent?

Pere Piquet

Professor de Català | Escola d'Adults Maria Rúbies

Plagiant Clemenceau

Plagiant Georges Clemenceau, diré que la gramàtica és una cosa massa seriosa perquè la confiïn a gramàtics. Aquesta bona gent necessita actualitzacions, revisions, debats de tota mena per guanyar-se la vida. Des de la meua fortalesa rossellonesa assetjada per totes les hosts del centralisme francès, faré algunes observacions. Al meu entendre, la gramàtica hauria de constituir un dic contra l'erosió, l'evolució massa ràpida de la llengua oral. Si la gramàtica no resisteix i no es troba en lleuger decalatge temporal, les generacions futures no entendran ni els clàssics medievals ni les obres mestres del segle xx. Sense escola i sense acadèmia, una llengua, deixada a l'estat natural, evoluciona per arribar, en pocs segles, a la disgregació dialectal i, al final, a la incomprensió entre locutors d'un antic idioma unificat.

La gramàtica fabriana m'apareix com un rellotge suís que, agafant per base el dialecte central, ha sabut inspirar-se en solucions més genuïnes d'altres parlars. Les normes fabrianes són un compromís elegant i honest. Revolucionar-les seria amenaçar l'equilibri, els fonaments del temple. En

lloc de revisar la gramàtica, crec que és urgent procedir a un *agornamiento*, una actualització del lèxic que ja dejava el 1974 el malaguanyat Lluís Creixell al pròleg del seu extraordinari *Diccionari bàsic francès-català*. Cal continuar la feina inacabada de depuració encetada per mestre Fabra. Qui, tret del professor Gabriel Bibiloni i d'alguns, es preocupa de la castellanització constant del català? Qui gosa denunciar les interferències que transformen la nostra llengua en castellà mal parlat? Des de la Catalunya Nord, on la llengua dominant és el francès, aquesta castellanització del català salta als ulls. Unes formes com Noruega, noruec, suec, europeu, Dinamarca, Lisboa, quedant-se en l'àmbit de la geografia, fan mal als ulls si les comparem amb altres llengües romàniques com l'italià, el francès o l'occità.

Si volem una república catalana lliure, hem de tenir també una llengua independent, adaptada a totes les necessitats de la vida moderna.

Joan-Daniel Bezsonoff | Escriptor nord-català

Adaptar, adoptar, adaptar-se

La llengua és un sistema de signes regularment codificats que té la perversa virtut de ser usat i transmès per uns intermediaris amants de la irregularitat. Nosaltres. Els usuaris del llenguatge formem comunitats molt canviants en contextos cada cop més inestables. Per això, en qüestió de llengües, la quantitat acaba determinant-ne la qualitat. A primers del segle XXI el gruix de mitjans de comunicació de masses que fan servir una llengua és decisiu per explicar la seva evolució i, doncs, determina la distància que separa la normativa de l'ús. Ara mateix, el cabal lingüístic que circula per l'espai comunicatiu català viu situacions molt diferents si parlem del Principat, el País Valencià, les Illes o els altres territoris del domini lingüístic. En ple 2015 sembla que la situació política valenciana i balear permetrà fer un tomb, però el cert és que aquests últims anys de desconexió han estat traumàtics per a la salut del català, allà i en general. Per això, qualsevol intent d'adaptació de la normativa als usos lingüístics que el món contemporani propicia passa per una condició prèvia. Abans d'adaptar, cal adoptar. Adoptar la llengua en tots els àmbits d'ús. Sembla una obvietat i resulta llastimós haver d'insistir-hi encara ara, però cal fer-ho.

Més enllà de la imprescindible adopció de la llengua, no hauria de ser cap problema adaptar la normativa en alguns

aspectes. El lèxic, per exemple, que és molt vistós però resulta ben superficial. Les incorporacions al diccionari normatiu no haurien de ser cap excepció ni trigar tant, amb el benentès que sovint hi ha termes d'ús passatger que no cal introduir al DIEC a corre-cuita, perquè no es consolidaran en l'ús. Qui parla avui de fer *escrachos* o *vapejar* un cigarret electrònic? La velocitat d'adaptació ha de ser forçosament lenta, però la normativa no pot ser immutable, com no ho és l'instrument que governa.

De fet, la llengua es podria comparar a un cavall que muntem quan escrivim. L'escriptor en seria el genet que aferra les regnes amb les dues mans. Quan es vol cenyir estrictament a la norma l'estira amb la dreta i el cavall tomba cap allà. Quan es deixa anar li clava estrebada amb l'esquerra i el cavall rectifica la trajectòria cap a l'altra banda. Però si només el regís amb una mà el cavall es limitaria a fer cercles sobre ell mateix i no avançaria. Tirar pel dret, aquí, vol dir aferrar les regnes amb les dues mans i fer pressió per les dues bandes. Adaptar-se i adaptar.

Màrius Serra

Escriptor i membre de la Secció Filològica
de l'Institut d'Estudis Catalans

foto: Flickr / Josep Ma. Rosell

Sant Jordi 2014. Flickr / Moritz Barcelona

Prioritats i prioritats

D'un temps ençà tornen a sovintejar escrits —generalment de poca volada, tot s'ha de dir— que reflexionen sobre les bondats de simplificar la normativa, amb tot de propostes que habitualment se situen, a tot estirar, en l'àmbit estricte de la dèria personal del signant. I no me'n sé estar: cada cop que hi ha una nova aportació (bé, ja m'enteneu) em ve al cap la metàfora suadíssima del Titànic, que mentre s'enfonsava l'orquestra anava tocant perquè el personal es calmes i no pensés en el problema que havien d'encarar. En el cas del català, com que el problema és sociolingüístic i no pas normatiu o de codificació, hom esperaria que hi hagués un debat intents sobre el primer tema i no sobre el segon, d'altra banda tan freqüent en les llengües subordinades.

Fa anys i panys que es detecta poc ús del català entre el jovent; i no, no és pas per la normativa: els joves són la franja que té més capacitat per fer servir el català en tots els contextos, però en conjunt són els que menys el fan servir. L'escola, que se suposa a Catalunya prioritza l'ús del català com a llengua vehicular, no té prou incidència per bilingüitzar joves que no tenen el català com a llengua primera, perquè fora d'aquest àmbit, més aviat formal, el català no és un capital prou valuós ni té prou presència en molts àmbits, cosa que no incentiva que es faci servir.

Així, l'hàbit de parlar en castellà a tothom que respon en aquesta llengua es manté ben viu en aquesta franja d'edat i encara és l'hora que es faci cap campanya de política lingüística que emplaci la ciutadania a parlar català arreu i amb tothom. Com es podria aconseguir canviar aquest hàbit? Quines estratègies dinamitzadores caldria que adoptessin els centres escolars? Hi ha cap manera d'augmentar la percepció d'utilitat i funcionalitat del català?

D'altra banda, el jovent tot sovint percep el català com una llengua massa institucional i encotillada. I és que la cultura de masses és, per defecte, en castellà: cinema de crispetes, televisió, videojocs, diaris esportius, cantants i grups de música "banal". Com es podria aconseguir que el català tingués presència en l'àmbit lúdic del jovent? En tant que la televisió continua gaudint de molta repercussió, què caldria fer per augmentar-ne l'oferta en català?

I mentrestant, n'hi ha que malden per canviar les dièresis o per esborrar del mapa la ela geminada. Ai!

Hugo Sorolla
Lingüista

Reformar la normativa? Parlem-ne

Després de segles de subordinació, que deixà el català convertit en un col·loquial fragmentat i en una llengua fortament interferida, vam tenir la sort que sorgí un projecte de construcció d'una llengua nacional, no subordinada i més en sintonia amb les llengües europees, i amb un model referencial al servei de l'expressió clara i de la comunicació funcional. La implantació d'aquell model, ben diferent de la llengua del carrer, era difícil en un moment en què no hi havia mitjans de masses i l'ensenyament era en espanyol. Però el model va ser molt ben acollit per la societat culta catalana, que hi posà entusiasme i patriotisme, perquè era un model de llengua per a la dignitat del país. Si haguéssim tingut escola i mitjans de comunicació, l'estàndard de Fabra hauria avançat de manera extraordinària.

Aquell projecte era progressiu. Calia avançar en el coneixement de la interferència —Fabra només en pogué desvelar una part—, i a mesura que avançava aquest coneixement, proposar i assajar solucions de genuïtat, sempre trencadores i revolucionàries.

La dictadura de Franco ho va desbaratar tot. Al final de la foscor, la major part de la població desconeixia la normativa. Calia començar una altra vegada el procés d'implantació social. Però ara hi havia una diferència important respecte del principi del segle xx: ara hi hauria l'escola en català i els grans mitjans de masses. Les possibilitats eren immenses per a socialitzar la llengua —i la progressivitat— concebuda per Fabra. Però sorgí un moviment revisionista que, d'entrada, declarà inservible aquell model de llengua, i sobretot aquells principis, quan era el moment de popularitzar-los. I es feren

els amos de tots els mitjans. Altrament, avui el català podria ser una llengua ben diferent, molt més alliberada de la subordinació, menys espanyola, més europea i més unificada internament.

Ara tornen a parlar de simplificar la normativa i fer-la més fàcil (més local i més espanyola). Però el discurs de «llengua fàcil» no té la més mínima base. Les normes són fàcils si s'ensenyen bé i si es vehiculen models per a imitar, sobretot en els mitjans. Si en aquestes darreres dècades els mitjans haguessin usat amb normalitat —en lloc de prohibir-los— mots genuïns com *cercar*, *batlle* i *vaccinar*, ara tothom diria *cercar*, *batlle* i *vaccinar*, com diem *menys* o *greuge*, i no *menos* i *agravi*. Les solucions aparentment més utòpiques, vehiculades pels mitjans, esdevenen generals, naturals i fàcils. No hi hauria res més fàcil que usar les preposicions *per* i *per a* segons el significat, ara destruït en nom d'una simplificació que ho ha desguitarrat tot; i si un s'acostuma a usar les combinacions de pronoms tal com fan els valencians (*li'l*, *li la*, *li ho*, *els el*, *els la*, etc.), trobarà una complicació quasi insalvable el caos del col·loquial oriental.

Si s'ha de revisar la normativa, ha de ser per a aprofundir en els principis de genuïtat i d'unitat. En tot cas, sense reformar res, i només fent una bona gestió de la normativa gramatical i sobretot del DIEC, seleccionant les opcions més genuïnes i convenients, ja es podria avançar enormement. **[1]**

Gabriel Bibiloni
Lingüista

A MOLTS PAÏSOS SER SINDICALISTA ÉS.... UNA ACTIVITAT D'ALT RISC

SI ET MOTIVA DONAR SUPORT ALS SINDICALISTES
DEL MÓN, UNEIX-TE A SINDICALISTES SOLIDARIS.

COOPEREM AMB SINDICATS DE CENTREAMÈRICA,
PERÚ, MAGRIB I PALESTINA.

Per saber com participar-hi, visita:
www.sindicalistessolidaris.org
[apartat COL-LABORA]

Plataforma pel Drets Lingüístics, en la commemoració del Dia dels Drets Lingüístics el 4 de desembre de 2014

Per una nova i efectiva Llei d'Igualtat Lingüística per al País Valencià

Raül Rosselló Gregori, secretari d'Ocupació, Formació i Cultura de la UGT-PV

El passat mes de març Acció Cultural del País Valencià (ACPV) presentà públicament una proposta a partir de la qual desenvolupar *Una nova i efectiva Llei d'Igualtat Lingüística* per al País Valencià. La Comissió Executiva Nacional de la UGT del País Valencià ha valorat la iniciativa en positiu i s'ha adherit al document que arreplega les bases des d'on articular una norma que permeta fer progressos en la situació en què es troba a hores d'ara el valencià.

La norma lingüística en vigor, la Llei d'Ús i Ensenyament del Valencià (LUEV), fou aprovada fa més de 30 anys, el 1983, en un context i una societat molt diferent de l'actual. Indiscutiblement la Llei, una de les primeres que aprovà la recuperada Generalitat Valenciana, va suposar un trencament amb la situació anterior i els valencians poguérem posar fi a un llarguíssim període de proscripció de l'ús públic i oficial de la llengua.

Just per això en som moltes les persones que estimem i valorem amb afecte la LUEV. No obstant això, després de 20 anys sense autèntiques polítiques lingüístiques afavoridores de la recuperació i extensió de l'ús social del valencià, pot haver arribat l'hora de treballar per aconseguir un gran acord social que permeta que els usos de qualsevol de les dues llengües no vinguin condicionats per situacions de desigualtat.

La societat valenciana està hui més preparada per a respectar amb normalitat la introducció de la presència del valencià en

més àmbits de la vida diària, més enllà de l'ús familiar i les relacions informals. A poc a poc els conflictes s'han anat desactivant i els que els provocaven per a desincentivar l'ús del valencià han quedat en evidència. El debat filològic ha quedat restringit a l'àmbit científic i a l'autoritat de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Els valencians hui saben perfectament quina és la llengua que es troba en inferioritat de condicions i actuar per a equilibrar la situació no resultaria ni estrany ni estrambòtic.

En aquest marc, la proposta de Llei d'Igualtat Lingüística d'ACPV naix amb el suport de la majoria de les Universitats valencianes i s'ha obert pas progressivament entre molts col·lectius representatius de la societat civil. El document, en tant que punt de partida, hauria de ser capaç de sumar voluntats i aportacions perquè tots els que tenen alguna cosa a dir en l'objectiu d'ampliar la presència del valencià en el dia a dia se senten còmodes i implicats.

El document *Per una nova i efectiva Llei d'Igualtat Lingüística* aporta fins a una dotzena de principis bàsics i àmbits d'actuació pràctica. En aquest sentit contempla eixos com el de la valencianització de la societat, l'ús en l'Administració i la competència dels funcionaris en les dues llengües oficials, el coneixement passiu de la llengua per part dels castellanoparlants, l'ús en els mitjans de comunicació o la presència normal en l'àmbit de la cultura. El document també arreplega que siga recollida la plena equivalència

Acte de presentació de la proposta d'ACPV. Joan F. Mira i Ferran Suay, president d'ACPV i portaveu de la Secció de Política Lingüística d'ACPV, acompanyats del vicerectors de les universitats de València, Alacant i Castelló

i legitimitat de les denominacions valencià i català per a referir-se a la llengua, tal com s'ha fet per exemple al diccionari normatiu de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. El moment és il·lusionant. Després d'una llarga nit s'albira un nou dia. Donar vigor a la llengua pròpia dels valencians és responsabilitat de tota la societat. És una qüestió de justícia elemental perquè sabem qui va per darrere i necessita urgentment prendre vitamines per a tindre les mateixes oportunitats. I és absolutament imprescindible que la voluntat política, la Llei i l'actuació de l'Administració vaguen en la mateixa direcció. En aquesta mateixa línia han d'anar els col·lectius i organitzacions més representatives de la societat, entre les quals la UGT del País Valencià ha de jugar un paper rellevant.

La proposta d'Acció Cultural del País Valencià per una Nova i Efectiva Llei d'Igualtat Lingüística resumida en dotze àmbits d'actuació pràctica:

1. Un objectiu definit i transversal en l'acció de govern: la valencianització de la societat.

El discurs públic sobre el valencià s'ha de centrar en l'impuls decidit a assolir la igualtat lingüística, que vol dir promoció i extensió de l'ús a tots els àmbits. S'ha de fer patent que aquesta valencianització és una pràctica global, transversal i coherent de l'acció de govern.

2. La llengua d'ús normal i general de les administracions valencianes.

El valencià ha de ser la llengua d'ús normal i general de les administracions valencianes: aquella en què la Generalitat, les Corts, les diputacions i els ajuntaments de les zones de predomini lingüístic valencià han d'utilitzar com a vehicle normal de treball i de comunicació amb els ciutadans i amb la resta d'administracions.

3. Tot el personal de les administracions, competent en les dues llengües.

El personal de les administracions públiques valencianes ha de ser competent en les dues llengües i poder dur a terme les tasques del seu lloc de treball en una llengua oficial i l'altra.

4. Deure de coneixement passiu de la llengua pròpia, única garantia de poder usar-la.

Fixar el coneixement passiu universal del valencià, com a llengua pròpia i oficial, és l'única garantia que assegura que almenys qualsevol ciutadà podrà utilitzar la seua llengua sense que li repliquen que no l'entenen o fins i tot li exigisquen que deixi de parlar-la.

5. Valencià, llengua vehicular de l'ensenyament: Per un

sistema que assegure la competència lingüística real en les dues llengües oficials.

Els programes d'ensenyament en valencià són els únics que habiliten per a adquirir una competència efectiva en les dues llengües oficials i, per tant, el valencià ha de ser la llengua vehicular en l'ensenyament, almenys als territoris de predomini lingüístic valencià.

6. Mitjans de comunicació en valencià i de qualitat. Recepció de totes les emissions de la resta de l'àrea lingüística.

La societat valenciana ha de recuperar els mitjans de comunicació de ràdio i televisió públics, corregir el radical desequilibri lingüístic i fixar la lliure recepció i la reciprocitat de les emissions de tota l'àrea lingüística.

7. Disponibilitat lingüística en tots els àmbits no oficials, ara sense regulació: econòmic, laboral, serveis, consum i oci.

8. Regulació de la presència normal del valencià en la indústria cultural. Suport institucional i col·laboració amb la resta de l'àrea lingüística.

9. Llengua d'integració dels nouvinguts.

El valencià no pot convertir-se en una barrera a la integració dels nouvinguts ni aquests poden esdevenir un entrebanc per a l'ús general del valencià.

10. Generalització de la toponímia i l'onomàstica personal en valencià.

11. Equivalència recollida en la llei de les denominacions valencià i català.

12. Cooperació efectiva amb la resta de l'àrea lingüística.

Foto: Àlex Recolons, ACN

El que és ecològic és biològic, i a l'inrevés?

Pluja de mots

30 anys **termcat**

El Centre de Terminologia TERMCAT col·labora en la nostra revista mitjançant la publicació de textos breus sobre termes i criteris terminològics procedents d'apunts publicats en el seu Web (www.termcat.cat)

En la discussió entre un model productiu industrial d'elevat rendiment que satisfaci les necessitats de tota la població i unes tècniques naturals però de rendiment molt més baix, també hi ha un espai per a la terminologia: què vol dir que un pa és ecològic o que mengem vedella biològica?; té sentit parlar d'un moble de fusta biològica?

A partir de l'estudi de la legislació vigent, de les consultes a un bon nombre d'especialistes i de l'anàlisi dels usos, el Consell Supervisor del TERMCAT (que és l'òrgan oficialment encarregat de la normalització terminològica en català) ha revisat el cas de l'**agricultura ecològica** i l'ha ampliat amb diversos termes relacionats.

La conclusió principal és que, en l'àmbit de l'alimentació, per a fer referència a la producció que utilitza sobretot substàncies naturals com a adobs o aliments, i que prevé plagues i malalties també de manera natural, la forma prioritària és **ecològic -a**: **agricultura ecològica**, **ramaderia ecològica**, **aliment ecològic**. I també l'adjectiu **ecològic -a** aplicat a aliments procedents de l'agricultura ecològica i la ramaderia ecològica (*pastanagues ecològiques*, *ous ecològics*) o elaborats a partir d'ingredients que en procedeixen (*pa ecològic*, *iogurt ecològic*). La forma prefixada **eco-** té aquest mateix sentit: *ecoramaderia*, *ecoaliments*, etc. Aquesta és la solució tradicional en català i també la més utilitzada.

Ara bé, la legislació europea estableix que, dins d'aquest àmbit alimentari, **ecològic -a** (amb la forma prefixada **eco-**) i **biològic -a** (amb la forma prefixada **bio-**) són sinònims en les llengües de la Unió Europea; a més, tenim a l'abast molts productes etiquetats en llengües com el francès o l'italià que es decanten per la forma **biològic -a**. Això fa que també es considerin admissibles en català, amb el mateix significat, les formes **agricultura biològica**, **ramaderia biològica**, **aliment biològic**, **biològic -a** i **bio-** (*bioramaderia*, etc.).

En canvi, si volem indicar, fora del món de l'alimentació, que un producte o una activitat s'han elaborat o es porten a terme respectant el medi ambient, hauríem de recórrer exclusivament a **ecològic -a** (i **eco-**): *fusta ecològica*, *rentavaixelles ecològic*, *ecoturisme*, etc.

Finalment, **biològic -a** (i **bio-**), pel seu compte, a banda de referir-se a la biologia, també indica relació amb la vida en general: *fill biològic*, *matèria biològica*, *biogàs*, etc.

Per acabar d'espessir el brou, el Consell Supervisor també ha normalitzat **agricultura integrada** i **agricultura biodinàmica**, que són altres solucions possibles a la pugna entre els models industrials i els models naturals.

Tots aquests termes, a ple rendiment però sense sulfats, els podeu consultar en el Cercaterm.

Dolors Bramon, el valor de la saviesa

Rosa M. Puig-Serra i Josep Puig Pla | Fotografies d'Isidre Tiana

Dolors Bramon (Banyoles, 1943). Doctora en filologia semítica, especialista en estudis àrabs i islàmics. L'entrevistem just quan acaba de participar en una taula rodona sobre «Els perills de la por», una por que fomenten determinades ideologies de component ultra o directament feixista. Un públic laic l'escolta amb atenció i respecte, i no deixa de preguntar. Respon amb gentilesa accentuant que tot és relatiu, que tot depèn, que no hi ha certeses inamovibles. El tema de l'Islam, ens diu després, provoca gran interès.

És una dona sàvia, activa i decidida, vital, amb sentit de l'humor i molt rigorosa. Afable i propera, confessa que va estudiar semítiques als anys seixanta a la UB perquè provenia del batxillerat de ciències —va fer un any a la Facultat d'Econòmiques— i no sabia grec. Aquesta decisió l'ha convertida en tot un referent per parlar sobre l'Islam, la seva teologia i la seva història. Constantment la criden per donar conferències on combat alguns tòpics que encara perduren, com ara que el món islàmic és contrari a la democràcia. Ella afirma que la seva «prèdica» és una forma de lluita contra el fanatisme i contra la ignorància i que el «xoc de civilitzacions» és en realitat un «xoc d'incivilitzats». Defensa que, parlant estrictament en termes religiosos, la situació de la dona musulmana és deu vegades millor que la de la dona en el catolicisme.

Quina herència ha deixat la cultura àrab en la cultura espanyola en general i la catalana en particular? Es pot copsar amb facilitat? Quins impactes són encara vigents? Cal recordar que els musulmans van entrar a la Península Ibèrica el segle VIII i no van marxar fins a finals del XV.

Sí, tenim molta influència cultural del món musulmà, sobretot en la llengua. El català en menor mesura que en el castellà, però major del que els nostres estudiosos de la llengua catalana han considerat tradicionalment. Hi ha un substrat evident que, de vegades, ha estat difícil d'analitzar i que és present en alguns topònims i cognoms, sobretot a la Catalunya Nova. Hi ha expressions orals molt clares, antropològicament i religiosament parlant, amb les quals no ens hem fixat prou. Cada poc temps, trobem alguna paraula nova que ve de l'àrab. Una de les més curioses és el nom que rep el nen o la nena que corona els castells, l'enxaneta, que cavalca sobre l'acotxador, fa l'aleta i baixa per l'altra banda. Ara hem vist

que prové del nom *enjaneta*, d'una tribu berber experta en la doma de cavalls.

Tenim molts estereotips sobre la posició social de la dona dins l'Islam.

Una dona musulmana que viu en una determinada família i una determinada població, pot ser més lliure que una dona catalana, sigui cristiana o atea. L'Islam, en el seu naixement va ser una doctrina revolucionària a favor de les dones. De bé i de mal, n'hi ha a tot arreu. La doctrina bàsica de l'Alcorà és molt més progressista respecte la dona que la doctrina vaticanista: per exemple, s'accepta el divorci, i en segons quins casos, l'avortament. Hi ha unes llibertats que no té la dona cristiana. Ara bé, és evident que hi ha països musulmans on, amb l'excusa errònia de la religió, restringeixen moltes llibertats a les dones. Com a tot arreu, també entre els musulmans hi ha de tot.

Estem copsant als carrers un augment de l'ús de vels integrals.

Ens crida l'atenció l'ús de vels integrals, i en canvi, la gran majoria de les dones musulmanes, que són les que fan una vida com la nostra, no ens són visibles. Però és cert que l'ús del vel integral augmenta. Al meu entendre, això és negatiu i és absurd, perquè l'Islam no ho demana. Són influències de determinats imams, de determinades famílies, o de determinades dones que es vesteixen així com a reacció a la possible prohibició. No crec que sigui millor musulmana la que va més tapada que aquella que no hi va. El mateix es podria dir dels homes: disfressar-se de musulmà com fan alguns ara —amb el casquet, els pantalons més curts i la barba— no vol dir ser millor musulmà que qui va amb texans. Són postures individuals, amb tendència a empitjorar, això és cert. Ha estat una marxa enrere. Fa cinquanta anys, quan visitaves un país islàmic, eren comptades les dones que veies tapades pel carrer.

Potser la pregunta la incomoda, però... com veu la polèmica sobre la prohibició del vel integral a la nostra societat?

Per sort, la decisió no és meua, però després d'haver-me fet aquesta pregunta tantes vegades, em veig obligada a respondre: el vel integral s'ha de prohibir. Com a coneixedora de l'Islam, jo sé que no és una obligació de la religió, sinó que és un caprici. No hi ha res en la doctrina de l'Islam que obligui a tapar-se —fora de les normes de la decència. I crec que ningú no s'ha de vestir així: per mesures de seguretat, jo vull saber qui tinc al costat o qui parla amb mi.

Quin és el paper dels imams? S'ha parlat força sobre la seva bona o mala influència, el seu lideratge, entre les comunitats del nostre país.

Els imams que van arribar amb les primeres migracions van venir per guanyar-se la vida: aquestes comunitats musulmanes immigrants que venien per qüestió econòmica havien de triar

un dirigent, i de vegades era una persona com les altres, que se sabia l'Alcorà de memòria, però que no tenia la preparació adient per ser imam. Després van arribar imams preparats —més aviat diria «deseducats»— en els països del Golf, és a dir, en una doctrina islàmica dubtosa. Són persones que vénen preparades en el «petroislam» i que estan sembrant unes idees sobre l'Islam que no trobo pertinents. Hi ha un Islam progressista, modernitzador, però em temo que no disposa dels mitjans econòmics per explicar-se, encara que sigui majoria. Malauradament el més visible i cridaner és l'altre, el que fomenten aquests països tan rics.

Fa molts anys, quan Jordi Pujol era president, vaig parlar-hi i vam comentar que es prepararien imams amb estudis específics, per tenir imams catalans —això ho han dit tots els polítics, i cap d'ells no ho ha fet. Tant de bo es fes, però dependrà de qui els prepari, perquè segons què els ensenyin, jo no hi estaré d'acord. Tot i que jo no sóc qui per dir quin és l'Islam bo i el quin és el dolent: ho diu el sentit comú.

Presumim de llibertat religiosa i de tolerància, però alhora no volem mesquites a prop de casa. Com i on creu que han de ser les mesquites?

La mesquita bàsicament és el lloc on els musulmans van a resar, però també s'utilitza per a altres funcions, com a lloc de reunió, d'ensenyament o de descans. Els musulmans tenen dret a resar en un lloc adient. Però les mesquites plantegen una problemàtica urbanística. Hi ha qui no vol tenir una mesquita a prop argumentant el moviment que genera a pesar que suportarà sense queixa el tràfec de les esglésies en els casaments o els funerals, i les campanades! A diferència del cristianisme, la mesquita no precisa cap tipus de cerimònia institucional ni consagració mentre sigui un local digne.

Fa uns anys, un bisbe del sud de França va oferir als musulmans, públicament, que utilitzessin esglésies en

Des de ben petits, se'ls ha d'educar sobre la base de la llibertat de pensament i de respecte cap a la gent que pensa de diferent manera

Gihadisme: per culpa d'aquest terrorista musulmà que va imposar la seva paraula, i per culpa també del receptor —Occident—, que se'l va creure sense esperit crític, utilitzem la paraula equivocada.

desús de la seva diòcesi. Aquí també ha passat en alguna ocasió. Fet i fet, cristians i musulmans resen al mateix Déu: la creu i Jesús no els ha de molestar, perquè Jesús és una figura estimada a l'Alcorà. Som nosaltres qui hem posat unes barreres que no haurien de ser-hi.

Jo prefereixo que els musulmans catalans tinguin mesquites modestes, que tinguin prou cabuda i que no estiguin en polígons, però no pas que siguin monumentals. Aquí, els musulmans han adoptat el seny català —alguns perquè ja són catalans de naixement, d'altres perquè l'han acceptat— i fins ara han resat en llocs discrets. El concepte d'una gran mesquita fa por, perquè, qui la pagarà? Arreu del món, qui paga, mana. I qui té diners són les monarquies del Golf.

Escoltant tertúlies o comentaris sovint encara tenim la tendència a confondre els termes: àrab, musulmà, islamista...

Massa vegades s'intercanvien els termes. És àrab la persona originària de la península d'Àràbia i de 24 països que n'han adoptat la llengua —hi compto Palestina i el Sàhara occidental—, independentment de la seva religió. S'ha de tenir en compte també que hi ha ciutadans àrabs que parlen altres llengües. Musulmà, en canvi, és una persona que té unes creences, independentment d'on hagi nascut o d'on vingui: el que practica l'Íslam. De fet, hi ha musulmans repartits per tot el món. Islamista és un adjectiu que hem fet servir recentment per distingir el grup de musulmans que s'ha desviat de la doctrina de l'Íslam i en fan tergiversacions, menors o majors. Per exemple, els wahhabites de la península d'Àràbia no deixen conduir les dones: això no ho diu enlloc, en la religió: és una desviació absoluta. Alguns islamistes encara van més enllà en la desviació, i utilitzant la religió com excusa, esdevenen terroristes. Hi ha, doncs, tres passos: ser musulmà, ser islamista o ser terrorista. Afortunadament, aquests darrers són molt minoritaris: són molt pocs entre els 1.300 milions de musulmans que hi ha en el món.

Per què no li agrada que s'utilitzi el terme *gihadista*? És una batalla perduda?

No m'agrada que s'empri aquest terme, perquè és senyal d'incultura. No cal pas que tothom hagi d'entendre la nomenclatura pròpia de l'Íslam, però és un error que els mitjans de comunicació utilitzin aquest terme.

Bin Laden va fer servir aquest terme en els seus primers comunicats després de l'atemptat de les Torres Bessones i els occidentals ens vam creure el seu discurs, en què la seva gent es definia com a *mujahidins*. Però no eren pas mujahidins: eren terroristes durs i purs. A Occident ens el vam creure. I per culpa d'aquest terrorista musulmà que va imposar la seva paraula, i per culpa també del receptor —Occident—, que se'l va creure sense esperit crític, utilitzem la paraula equivocada. I acceptant la nomenclatura que ens envien els terroristes, els estem fent el llit o el joc? El mateix està passant quan parlem d'Estat Islàmic: dir-li *islàmic* és un error.

Quin és, doncs, el terme correcte per designar aquesta violència?

Hem de parlar de terrorisme, d'un terrorisme que ha sorgit a l'àmbit islàmic i que pertany avui a l'àmbit islamista. I tan dolent és el terrorisme islamista com el terrorisme d'ETA, una organització que va néixer a redós d'algunes esglésies catòliques del País Basc —es va fundar en un seminari diocesà—, i mai l'hem anomenat «el grup terrorista catòlic» malgrat l'origen. O mai diem «el cristià Hitler». La gent sap separar. El terrorisme d'arrel islamista és un terrorisme doblement pervers, perquè, en primer lloc, assassina, i en segon lloc, perquè utilitza en els seus comunicats un llenguatge pseudoreligiós, i confon la població. ETA no va parlar mai en nom de l'Església catòlica. Jo voldria separar la paraula *terrorisme* de la paraula

Islam, una religió com qualsevol altra. Si bé havíem aconseguit uns avenços en l'ús de la correcta nomenclatura, hem tornat a anar enrere i estem abocats al fracàs. És cert que Occident combat el terrorisme però exhibeix la seva ignorància acceptant les trampes proposades pels mal anomenats *gihadistes* que no són altra cosa que terroristes i assassins.

I, doncs, què és el que entenem com a Estat Islàmic i a quins interessos obeeix?

El pretès Estat Islàmic és una escissió d'Al-Qaida. I ningú no dubta que Al-Qaida és fill d'una manera de fer política dictada des dels Estats Units. Hi ha governs que es vanten de combatre el terrorisme mundial, quan en realitat l'estan mantenint. Hi ha pocs governs amb les mans netes. Tenen «mans netes que manen matar», com va dir Raimon. Hi ha xarxes i complicitats amagades que potser no sortiran mai a la llum. El tràfic d'armes és evident. També hi ha el tràfic d'obres d'art, per encàrrec de col·leccionistes.

Sense deixar de banda, està clar, les víctimes humanes, la destrucció del patrimoni és esfereïdora.

La destrucció d'obres d'art i de jaciments arqueològics ja la vam veure a la guerra a Afganistan. Per sort, hi ha curadors de museus que estan amagant peces i protegint el patrimoni, jugant-se la vida. La destrucció té un sentit pervers ben estudiat: el pretès Estat Islàmic vol destruir tota la història anterior a l'Islam, per tallar les arrels que puguin sentir la població de Síria, d'Iraq, etc. Volen esborrar el passat assirí-sumeri dels iraquians, el passat també mil·lenari dels iranians, el passat de Damasc com a gran capital, o que els sirians han format part de la civilització grecoromana... Esborrar el passat és una forma perversa de fer la guerra. Segons ells, destruint els vestigis no islàmics aconsegueixen musulmans purs, i així es crea el «Gran Estat Islàmic», que no vol saber res del que és anterior a l'Islam i que no té fronteres.

«L'Islam prohibeix de forma contundent crear un estat basat en el terrorisme i en l'agressió. Si algú comet aquestes accions s'ha allunyat de la verdadera religió; ignora la verdadera cultura musulmana»

Abdul-Hai Azab, president de la Universitat d'Al-Azhar, el centre d'ensenyament i estudi de la religió musulmana més prestigiós del món.

El Periódico, 24/07/2015

És en aquest sentit que en el mal anomenat Estat Islàmic actual les escoles no ensenyen història, geografia ni art: és gravíssim! La canalla no té referències del passat. El món començarà amb l'Islam, i això contribueix a creure's que són els reis absoluts.

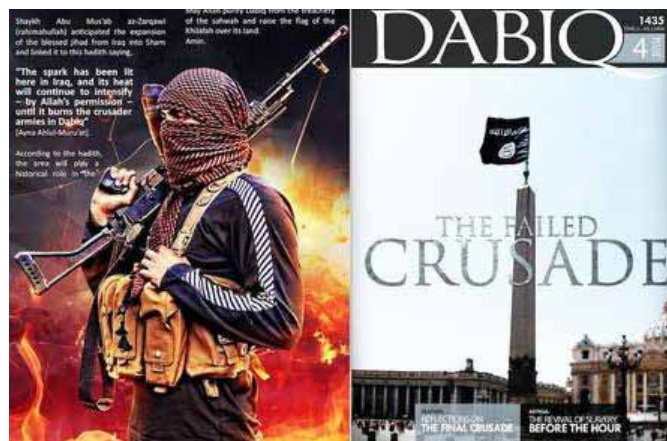
Quin paper fan els governs dels països àrabs davant d'això?

Un error que sovint comet «Occident» quan parla d'Islam és el fet de considerar-lo com una entitat monolítica. Si entre nosaltres, parlant del «món occidental», ens és fàcil d'acceptar la seva gran diversitat, hem de veure que el mateix succeeix amb el «món de l'Islam». Uns fan la «puta» i uns altres la «Ramoneta». Davant dels mitjans diuen una cosa i a l'esquena en fan una altra. Segons els experts en economia, aquest grup terrorista és el més ben finançat que hi ha hagut mai. Les xarxes de finançament i els interessos van per sobre de tot.

Com és possible que el mal anomenat Estat Islàmic exerceixi tanta fascinació entre alguns joves europeus?

Afortunadament, són pocs els que s'hi apunten, però certament costa d'entendre que un noi educat aquí marxi cap a aquesta lluita. Però de «menjades de coco» n'hi ha en tots els àmbits. Avui ja no es parla de sectes, s'utilitza l'expressió «grup de manipulació psicològica», i qualsevol persona pot estar en perill de ser manipulat.

Hi juguen, però, altres factors: els musulmans que viuen a Europa no tenen sempre clara una identitat. A Catalunya, per exemple, han tingut uns pares amb la cultura pròpia del país d'on han vingut, i d'altra banda han estat educats en l'escola catalana. Quan tornen al país d'origen, es troben que aquest ja no és com els va explicar els pares que era. I allà són rebuts com a estrangers. Aquests joves tenen un peu a cada banda, tenen una manca de solidesa identitària, i això els fa insegurs. En aquesta situació, si algú els promet «l'oro i el moro» (valgui l'expressió), s'hi apunten fàcilment. Se'ls fa creure que

Un bon musulmà, un bon cristià i un bon jueu es poden entendre perfectament, perquè tenen molts més punts en comú que no pas divergències. Però tots han tingut més interès a destacar les diferències que no pas les coincidències.

formaran part d'un «pla superior», i que la fi —conquerir el món des del pretès Estat Islàmic— justifica els mitjans —la brutalitat. Se'ls diu que un cop tot el món sigui musulmà, regnarà la pau i no hi haurà classes socials. Ser protagonista d'aquest procés de transformació fa il·lusió. El jovent es deixa seduir per falsos cants de sirena. S'apunten a una falsa visió de l'Islam que no és la que Déu mana. S'apunten a una visió de l'Islam amb la qual no puc estar d'acord.

Estudis recents mostren que l'Islam és la religió que més creix a l'Àfrica Negra, però també als EUA.

I jo me n'alegro perquè després dels atemptats a les Torres Bessones es veu com la gent ha sabut diferenciar precisament aquests conceptes, terrorisme i Islam.

La capacitat tècnica dels terroristes és innegable. Les xarxes socials han estat crucials en la difusió d'aquestes idees?

Efectivament. La informació que rebem des de les autoritats és que la culpa és de les mesquites, però no és així: el veritable perill és Internet. Som en un món global i el terrorisme utilitza totes les armes amb gran capacitat. Per exemple, la publicitat que fan els islamistes a la revista *Dabiq*, tant gràficament com pel que fa a continguts, és extraordinària, engrescadora. Deformen les cites de l'Alcorà de tal manera que és molt difícil per a qui no el coneixi bé que ho pugui detectar.

Des del nostre àmbit, com es pot lluitar contra tot això?

És molt difícil, però hi ha una eina molt eficaç: l'educació. A la mainada, des de ben petits, se'ls ha d'educar sobre la base de la llibertat de pensament i de respecte cap a la gent que pensa de diferent manera. Les bones persones no es diferencien per les seves creences. Seria una bona cosa que les tres religions monoteistes —judaisme, cristianisme i islam— fossin tractades de manera semblant, perquè tenen moltíssims punts de contacte, però que també s'hi expliqués budisme i confucianisme.

Falta molt diàleg, molt coneixement mutu...?

Un bon musulmà, un bon cristià i un bon jueu es poden entendre perfectament, perquè tenen molts més punts en comú que no pas divergències. Però tots han tingut més interès a destacar les diferències que no pas les coincidències, i sempre hi ha hagut èpoques en què un monoteisme s'ha imposat com la veritat, menyspreant els altres.

Més d'un Papa ha afirmat: «fora de l'Església no hi ha salvació». Això és una gran mentida. Sóc espiuana, i crec que per qualsevol dels conductes es pot arribar al mateix lloc. Qui vulgui i cregui que ha d'arribar a Déu, hi arribarà pel camí que sigui.

Foto: Flickr / Robertino Radovix

Però en cap cas no podem condemnar una religió, sinó el comportament dels seus fidels o dels seus dirigents. Podem combatre la por amb l'educació

Què en sabem dels que han tornat de la lluita terrorista?

Les persones que han tornat de la lluita s'han adonat que allò és una barbaritat i ens poden informar de la realitat. Sembla que han tornat moltes dones, perquè han estat molt més maltractades que els homes. Els dirigents terroristes volen tornar a un Islam primigeni, el del segle VII, una època d'esclavatge en què les dones quedaven molt malparades. Tinguem en compte que moltes dones van per casar-s'hi. Els xiïtes poden tenir una mena de matrimoni anomenat "de plaer", que traduïm malament com a "matrimoni temporal". És un contracte entre home i dona que té una durada determinada. El sunnisme això no ho havia contemplat mai, i ara el pretès Estat Islàmic, que es diu sunnita, ha establert mitjançant fàtues que aquest tipus de matrimoni és lícit. És una gran mentida, i els sunnites hi haurien d'estar en contra. Les noies marxen cap a la frontera de Turquia, on hi ha una població que disposa d'una oficina de matrimonis, i signen sense saber que l'home pot donar per acabat el contracte quan vulgui i les poden casar amb un altre, i amb un tercer successivament. Aleshores veuen que han caigut en una trampa. Sovint es troben, ja embarassades, que s'han casat amb un terrorista. Fins i tot s'estan posant a la pràctica matrimonis amb nenes petites.

Malauradament hi ha emocions i pors que són atàviques. De vegades, en llegir algunes informacions, no podem evitar mirar de reüll els que entren en les mesquites.

La por és molt difícil de combatre. Però en cap cas no podem condemnar una religió, sinó el comportament dels seus fidels o dels seus dirigents. Podem combatre la por amb l'educació. És molt fàcil estendre la islamofòbia, una paraula creada recentment i que per a molts és més útil que la paraula xenofòbia, perquè, entre els immigrants, els musulmans són molt visibles i identificables.

Hauríem de tenir en compte que ells han estat víctimes dels atemptats terroristes, i l'Islam, el més perjudicat; hi ha hagut molts més morts de persones musulmanes que no pas de no musulmanes. Alguns mitjans de comunicació occidentals no són gaire partidaris de fer públic aquest fet, ni d'emetre o publicar els nombrosos comunicats de condemna que han fet des de cercles musulmans. Aquest terrorisme, doncs, no afavoreix pas els musulmans, però sí els governs autòcrates i autoritaris.

Hi ha elements positius. Està clar que els atemptats, les imatges de les decapitacions, la destrucció de monuments, etc., provoquen una reacció social notable i el perill d'incrementar la islamofòbia. A França, però, després de l'atemptat contra la revista *Charlie Hebdo*, #IslamNonCoupable va ser trending topic. A Catalunya hi va haver manifestacions amb el lema «Stop feixisme, racisme i islamofòbia».

Certament, va ser la primera vegada que, l'endemà mateix de l'atemptat, la premsa francesa va publicar una condemna seriosa i institucional signada per l'imam del Consell Islàmic de França, Dalil Boubakeur. I es van organitzar molts actes contra la islamofòbia a moltes ciutats europees, entre les quals Barcelona. Veient el ressò he tret una conclusió que crec positiva: mai havia vist que els mitjans europeus informessin tan clarament dels comunicats condemnatoris fets públics per entitats islàmiques. Tot i això, de vegades es pronunciaven frases poc afortunades.

Vostè parla arreu i exposa les seves opinions sense embuts. Sap perfectament qui té davant. No té por?

Aquesta és la meva feina, i sóc optimista. Fa més por treballar en algunes feines de gran risc físic! No em faig la víctima, ni sóc una heroïna. Hi ha 1.300 milions de musulmans assenyats: ja seria molta mala sort que em toqués un que no ho fos!

Prestatges virtuals

Tota la informació dels temes que més t'interessen

Entra als **Prestatges virtuals** de la **Biblioteca Virtual**. Hi trobaràs recursos de tota mena endreçats per temàtiques: guies de lectura, activitats, recomanacions, novetats documentals, seleccions de webs, bases de dades i molt més!

BibliotecaVirtual

La biblioteca que sempre és oberta

bibliotecavirtual.diba.cat

bibliotequesXBM

@bibliotequesXBM

XBMdiba

**Diputació
Barcelona**

*Xarxa de Biblioteques
Municipals*

Foto cedida per la Fundació Campalans

Homenatge a Teresa Rebull

Gentil Puig i Moreno

Vaig conèixer Teresa Rebull al Casal Català de París el maig del 1958, ara fa 57 anys! I el dissabte 10 d'abril de 2015 érem junts a La Jonquera, on Teresa exposava les seves darreres pintures amb les de Miquel Arnaudies, de Ceret. No són pas dues coincidències, ans més aviat dues dates significatives de la llarga trajectòria i la vida de la Teresa. Quatre dies després del 10 d'abril ens deixava. Aquest fet m'ha sobtat i commogut, per això escric aquest breu homenatge per a recordar-la.

Teresa Rebull, la gran dama de la cançó catalana antifranquista, republicana i d'esquerres, se n'ha anat de puntetes, precisament aquest 14 d'abril de 2015, aniversari de la proclamació de la Segona República, l'any 1931. Teresa Rebull, símbol de l'escena musical catalana, ha mort al seu domicili del carrer de Sant Pere, prop de la platja de Banyuls de la Marenda.

Teresa tenia 95 anys i encara pintava, era una cantant cèlebre però també una pintora de talent poc coneguda que expressava amb mil colors, fins a l'últim moment, una llibertat total; la llibertat, una de seves més grans passions. Només quatre dies abans de la seva desaparició, recordo haver-li dit que, després de totes les intervencions mèdiques que acabava de sofrir, la trobava molt serena i sempre tan bella. Tots junts, contents i alegres, vam brindar amb cava al centre cultural Can Laporta de La Jonquera.

El dissabte 9 de maig, a la cloenda homenatge de l'exposició de Can Laporta on assistien els seus dos fills, Daniel i Germinal, la seva germana Azucena i molta més gent, l'alcaldeessa de la Jonquera, la Sònia Martínez, ha pronunciat unes paraules molt emotives recordant el paper de les dones catalanes durant la República. I Teresa Rebull era la representant típica d'aquelles dones joves, belles, alegres, modernes, combatives i revolucionàries. Mai no recordarem prou el que van representar aquelles dones joves sobretot després de la llarga nit franquista que les va anorrear.

Teresa Soler va néixer el 21 de setembre de 1919 en un barri obrer de Sabadell. De jove, el juliol del 1936, va militar al POUM (Partit Obrer d'Unificació Marxista). Un partit revolucionari d'esquerres del qual el seu futur marit, Josep Rebull, va ser-ne un destacat dirigent. Amb la derrota republicana i la victòria del feixisme, als vint anys Teresa passava la frontera pel Pertús cap a l'exili, el febrer del 1939 (i jo, als cinc anys).

Els primers anys de l'exili a França va participar, al costat del Josep, a la resistència contra l'ocupant nazi. Josep Rebull serà fins i tot detingut per la Gestapo alemanya. Després de la guerra mundial, la parella va instal·lar-se a París. Durant els anys 50, Teresa Rebull treballava com a venedora, ballarina i actriu, i tingué el privilegi de ser amiga d'intel·lectuals i artistes, com Simone de Beauvoir, Albert Camus, Georges Brassens, Boris Vian, Juliette Gréco, el gran actor Gérard Philippe. Tots ells testimoniaven una solidaritat indefectible amb els exiliats republicans catalans i espanyols. Durant aquella època jo freqüentava el Casal Català de París, on vaig conèixer la Teresa. Ens vam veure sovint del 1958 al 1962 i

discutíem amistosament sobre la lluita antifranquista amb els amics Quico Vila-Abadal, Ambrosi Carrion, Romà Planes i Àngel Castanyer.

D'ençà del Maig del 1968 a París, Teresa Rebull va integrar-se al moviment de la Nova Cançó catalana i va començar a actuar el febrer de 1969 acompanyada de Lluís Llach, Ovidi Montllor, Raimon i Quico Pi de la Serra. Teresa Rebull va ser coneguda com l'«àvia» de la Nova Cançó perquè s'hi integrava als cinquanta anys, quan la majoria dels Setze Jutges eren molt més joves. Esdevindria una *pasionaria* de la Nova Cançó.

A més de compondre les seves pròpies cançons, Teresa Rebull va musicar poemes d'escriptors com Joan Salvat-Papasseit, Miquel Martí i Pol, Marià Mercè Marçal, Enric Brufau, Josep Marimon, Francesc Català, Jordi Pere Cerdà, Rosa Leveroni, Simona Gay i el nord-català Josep Sebastià Pons. A la seva discografia hi ha àlbums com *Teresa Rebull* (1969), *Mester d'amor / Joan Salvat Papasseit* (1977), *Papallones... i més* (1984), *Camí de l'argilada* (1986), *Cançons populars catalanes* (2002) i *Teresa Rebull. Cançons, 1969-1992* (2004), un àlbum que reuneix 44 cançons. També fou una de les cantants que va participar en l'àlbum antològic *Dones, flors i violes. La dona en la cançó catalana*, amb Bella Dorita, Maria del Mar Bonet, Núria Feliu, Maria Cinta, Guillermina Motta i Rosa Maria Sardà.

L'any 1971 la família Rebull, amb la seva germana Azucena Soler, s'instal·len a Banyuls de la Marenda, on estiuaven d'ençà dels anys 60. Potser per a estar més a prop de la Catalunya preautonòmica, durant la transició democràtica. Des d'allà podia traslladar-se més fàcilment a Barcelona.

Foto cedida per la Fundació Campalans

Acte d'homenatge al POUM amb Salvador Clot, Teresa Rebull i Carmel Rosa / Arxiu UGT

Després de la mort del dictador, l'any 1976, amb Enric Adroher, Ramon Fernández Jurado i altres vells militants del POUM, Teresa va incorporar-se al procés d'unitat socialista i va ser (com jo, novament) militant del PSC de Joan Raventós, de Raimon Obiols, de Maria Aurèlia Campmany, Marta Mata i Ernest Lluch. Després, d'ençà de la meua arribada a Ceret, l'any 2000, Teresa m'empaitava sovint per crear una agrupació socialista a la Catalunya del Nord que, malauradament, mai no va existir.

El 2006, va rebre un homenatge al Palau de la Música Catalana en el qual van participar els seus amics cantants Lluís Llach, Marina Rossell, Maria del Mar Bonet, i Joan Isaac, un concert que va permetre la realització del disc *Visca l'amor*. Festa homenatge a Teresa Rebull, en el qual Teresa cantava sola o en duo. Teresa Rebull fou també una de les protagonistes del llibre *Dones contra Franco*, de l'historiador Jordi Creus (Ara Llibres, 2007), un homenatge a sis dones que havien lluitat amb fermesa i valentia contra els nazis i el règim franquista.

Resumint la seva intensa vida, diguem que abans d'iniciar la seva carrera artística com a cantant, Teresa Rebull va mantenir una intensa activitat política. Primer militant al POUM, d'ençà del juliol de 1936; durant la guerra va col·laborar com a infermera fins al 1939: va ser detinguda en una txeca a Barcelona a causa dels fets de maig del 1937; després de la Retirada, el 1939, a França va participar a la lluita clandestina contra l'ocupació dels nazis. Com tants altres republicans, Teresa Rebull va conèixer un llarg i penós exili a França, durant la dictadura franquista.

L'any 1999, en morir Josep Rebull, Teresa va publicar l'autobiografia *Tot cantant*, a les edicions Columna de Barcelona. Al llibre descriu la seva implicació constant en la lluita del seu poble per la llibertat, militant, cantant, pintant

sempre l'amor i la llibertat. Un exemple vital que jo, sempre, he admirat profundament.

Teresa Rebull també actuava al Rosselló o Catalunya del Nord, i en una de les seves darreres accions, l'agost de 2012, va escriure una carta oberta al president de la República Francesa, François Hollande, per demanar-li que França actués més fermament a favor de la dignitat de les llengües regionals i especialment del català.

Entre els nombrosos guardons, reconeixements, homenatges i premis, Teresa Rebull va rebre, el 1979, el Premi del disc Charles-Cros, a París, pel seu disc *Mester d'amor* del 1977. El 1993, va rebre la Creu de Sant Jordi a Barcelona i, el 2007, el *Premi Memorial Francesc Macià* per la seva defensa de la llengua i la cultura catalanes.

Estic convençut que la mirada generosa, insubmissa, lliure i profundament socialista de Teresa Rebull perdurà en les nostres memòries.

Aquesta estrofa poètica és un extracte d'un homenatge personal que li vaig retre el 2012 i que ella havia llegit i apreciat.

Teresa, deessa grega superba

Teresa del somriure lliure

Record de la serra de Pàndol

De les sabates d'en Jaume

De les heroiques batalles de l'Ebre

De la nostra dissortada República

Rossinyol, encara te'n vas a França?

Sempre cantaràs la vida i l'amor?

Inefable Teresa nostra

Dels brillants mediterranis.

D'esquerra a dreta: Gentil Puig, Sònia Martínez (alcaldessa), Teresa Rebull, Miquel Arnaudies i Anna Vera. La Jonquera, 10 d'abril de 2015

Una imatge inconfusible de Nicolau Casaus, amb el seu havà habitual. Foto de l'arxiu del FC Barcelona

Nicolau Casaus, ugetista i culer

Jordi Garcia-Soler

El millor ambaixador que ha tingut mai el Barça, Nicolau Casaus, als anys trenta havia estat un intens activista sindical. Pocs coneixien que fins i tot va ser empresonat i, amb la petició de pena de mort a la taula del jutge militar, condemnat finalment a reclusió perpètua. El llibre *Nicolau Casaus, ugetista i culer*, explica aquesta faceta del dirigent barcelonista. Editat per la UGT de Catalunya amb la col·laboració del Futbol Club Barcelona, l'obra es va presentar el passat mes d'abril a la sala Auditori 1899 del club blaugrana.

A l'espera d'una reedició, n'oferim alguns extractes que resumeixen la vida i les circumstàncies personals i col·lectives de Casaus.

*Nicolau Casaus a Berga, l'any 1942, complint condemna.
Foto: Jaume Huch, de l'àlbum de la família Casaus*

La vida de Nicolau Casaus és una història marcada sobretot, i d'una forma tan traumàtica com decisiva, pel gran trasbals que a tots els nivells va suposar la guerra civil espanyola de 1936 a 1939 per a la immensa majoria de la població del nostre país. I això no només per la quantitat enorme de víctimes mortals que aquella guerra fratricida i incivil va representar directament i indirectament, sinó també per tot el que aquell conflicte bèl·lic i la llarga dictadura militar que se'n va derivar van representar de fractura dramàtica i inesborrable en el si de tota la societat espanyola, amb tota mena de conseqüències funestes en tots els terrenys de la vida social, cultural, econòmica i, òbviament, política.

Per a molta gent que vam conèixer Nicolau Casaus com a vicepresident del Barça —un càrrec que va exercir durant quasi tot un quart de segle, des del 30 de juny del 1977 fins al 23 de juliol del 2000, però amb importants vinculacions anteriors i posteriors amb la direcció del club—, la lectura d'aquest llibre escrit pel veterà periodista Jordi García-Soler descobreix una faceta fins ara poc coneguda de la persona i la vida de Nicolau Casaus: els seus anys de joventut a Igualada com a destacat dirigent sindicalista de la Unió General de Treballadors de Catalunya.

La lectura d'aquest llibre ens ajuda a recuperar una part de la història més immediata del nostre país, a través del fil conductor de Casaus, iniciat a la ciutat argentina de Mendoza, on va néixer el 12 de febrer de 1913. Un recorregut vital que va durar 94 anys d'intensitat, fins al 8 d'agost de 2007, quan Casaus va morir en una residència sanitària de Castelldefels.

Josep M. Àlvarez, secretari general de la UGT de Catalunya
(Del pròleg)

La seva tasca va ser totalment transcendental per poder explicar l'empenta i el fort creixement del moviment penyístic barcelonista, en passar de les 152 penyes que hi havia el 1978 a les 1.450 que es comptabilitzaven l'any 2000. Nicolau Casaus va confiar en el potencial que brindava la tradició associacionista del nostre país i no va estalviar esforços per anar creant la xarxa de penyes per tot el territori. Per tot això, el 12 de juny de 1999 més de dos mil penyistes li van tributar un càlid i merescut homenatge al Palau Sant Jordi de Barcelona.

Josep Maria Bartomeu, president del Futbol Club Barcelona
(Del pròleg)

*Nicolau Casaus aprenent a la impremta de can Poncell a Igualada.
Foto de l'àlbum de la família Casaus*

Barcelonista de ben jove. Amistat amb Josep Samitier

Tot sembla assenyalar que aquell tan prematur barcelonisme abrandat del jove igualadí Nicolau Casaus va tenir com a causa principal i decisiva el seu coneixement i la seva posterior relació personal amb tot un personatge amb nom i cognoms: Josep Samitier i Vilalta, el mític «home llagosta» o «mag», que en aquella època era ja una autèntica llegenda viva per a tots els cada cop més nombrosos seguidors del Barça arreu del país.

Un fet anecdòtic i casual va fer que ambdós es coneguessin amb motiu de la celebració a la capital de l'Anoia d'un partit amistós entre l'Igualada i el Barça: Nicolau Casaus, llavors tot just un nen de només 9 anys, es va oferir al mític Pep Samitier per portar-li la maleta.

Des d'aquell dia 4 de març del 1921 Josep Samitier i Nicolau Casaus van establir una relació d'amistat molt ferma, duradora i entranyable, provada en circumstàncies a vegades molt difícils, com ja veurem. D'Igualada estant, l'any 1931 Nicolau Casaus, als seus 18 anys, va fundar la Penya Barcelonista Germanor, amb ell mateix com a primer president.

En aquella època el Futbol Club Barcelona ja era una entitat amb un gran pes social arreu de Catalunya. La inauguració, el dia 20 de maig del 1922, del nou gran camp de les Corts, amb una capacitat inicial de 22.000 espectadors però que va arribar a ser ampliat diverses vegades perquè l'aforament arribés a més del doble, fins a 48.000 persones, n'és una prova conculcent.

Treballador i ugetista

En el cas concret de Nicolau, consta documentat que l'any 1922 —per tant, tot just als 9 anys— ja treballava d'aprenent a la impremta de can Poncell de l'Igualadí passeig de Verdager, on cobrava 5 pessetes de setmanada, tot i que també se sap que tots els vespres assistia a les classes nocturnes de l'Ateneu Igualadí.

Molt poques setmanes abans de l'inici de la guerra civil espanyola, el dia 24 de maig de 1936, Nicolau Casaus va formalitzar oficialment el seu ingrés a la UGT, la formació sindical socialista. La seva afiliació ugetista va ser una decisió coherent amb la posició adoptada per la pràctica totalitat dels treballadors de les nombroses impremtes existents aleshores a la ciutat Igualada, d'integrar-se tots ells en bloc a la UGT. Pocs mesos després del seu ingrés com a membre de la UGT,

el mateix any 1936, Nicolau Casaus era ja un dels components del comitè executiu de la Federació Local de la UGT d'Igualada, junt amb els seus companys Miquel Jordana i Vicenç Puigrodon.

Nicolau Casaus futbolista a Igualada. Foto de l'àlbum de la família Casaus

Local de la UGT d'Igualada. Foto: Procopi Llucià, AFMI / Revista d'Igualada

Amb dos grans amics: Pep Samitier i Ladislau Kubala. Foto de l'àlbum de la família Casaus

El Barça, protegit per la UGT

Però el Barça també va prendre partit durant la guerra civil, com no podia ser altrament en un conflicte en el qual no hi va haver lloc per a possibles posicions neutrals. El FC Barcelona va restar lleial a la legalitat democràtica i republicana.

Els empleats del club, que d'una manera majoritària estaven adherits a la UGT, van aconseguir salvar l'entitat de la confiscació ordenada per la CNT-FAI i se'n van fer càrrec a través de la creació immediata d'un Comitè Obrer de Control, que passats uns mesos va traspasar-ne, mitjançant la seva autodissolució voluntària, tot el control legal a la junta directiva que havia estat elegida democràticament tot just un any abans de l'inici de la guerra civil, el mes de juliol de 1935.

Va ser el matí del dia 15 d'agost del 1936 —per tant, menys d'un mes després de la derrota dels militars colpistes a Catalunya— quan el departament de Parcs i Jardins de CNT-

FAI va col·locar sengles cartells, un al camp de les Corts i un altre a les oficines del club del carrer del Consell de Cent, fent pública la confiscació de l'entitat.

La reacció barcelonista davant aquell intent de confiscació va ser tan immediata com intel·ligent. Els treballadors del club, que d'una manera molt majoritària s'havien afiliat prèviament a la UGT a través del CADCI, van votar a favor de la creació d'un Comitè Obrer de Control de l'entitat.

Josep Suñol, el president assassinat

Però aquella recuperació del control efectiu i plenament legal del club per part de la seva junta directiva, lamentablement, es va haver de produir amb una baixa molt greu i dolorosa, provocada també per la barbàrie criminal d'aquella guerra incivil.

La baixa era la del mateix president del FC Barcelona, Josep Suñol Garriga, que havia estat assassinat a la serra de Guadarrama per les tropes feixistes, sense ni tan sols la celebració de cap mena de judici previ.

Josep Suñol Garriga va ser afusellat junt amb el periodista Pere Ventura Virgili, un oficial de l'exèrcit republicà que els acompanyava i el xofer del mateix Suñol. Aquell assassinat es va produir mentre feien una visita al front per portar-hi diners a les tropes lleials a la República, quan, segons sembla, a causa d'un error, van creuar les línies i van entrar en el territori ja dominat pels militars colpistes, que els van assassinar. L'assassinat de Josep Suñol i els seus tres companys en aquella tràgica expedició a la serra del Guadarrama va colpir molt, no només tots els barcelonistes sinó també el conjunt de la societat catalana.

En llibertat condicional, amb la seva filla Roser a Igualada. Foto de l'àlbum de la família Casaus

Coberta del procés sumaríssim i urgent contra Nicolau Casaus

El Barça durant la guerra civil

No cal dir que l'activitat estrictament futbolística del Barça també es va veure molt marcada i condicionada per l'esclat de la guerra civil, fins al punt que pràcticament van quedar extingides les seves activitats esportives. Van ser cancel·lats tots els fitxatges previstos, es va donar la baixa a diversos jugadors i l'equip només va poder sobreviure gràcies a una invitació que l'empresari català Manuel Mas Serrano, resident a Mèxic des de feia anys, va fer arribar al seu amic i aleshores porter de l'equip del club, Pep Iborra, consistent a jugar sis partits amistosos a Mèxic que en van ser finalment tretze, inclosa fins i tot una extensió a Nova York.

Aquella primera gira internacional del Barça per Mèxic i els Estats Units va despertar importants corrents de simpatia per la causa republicana espanyola, la qual cosa també degué satisfer força al barcelonista i republicà Nicolau Casaus.

Casaus durant la guerra civil

L'activisme de Nicolau Casaus durant tota la guerra civil va ser sobretot organitzatiu. I ho va fer, en una altra característica del seu tremp personal, amb un lliurament absolut i amb una activitat apassionada i incessant.

Aquesta dedicació absoluta a la causa republicana, sempre des de la lleialtat més estricta, a les posicions ideològiques, polítiques i sindicals defensades per la UGT i el PSUC, va convertir Nicolau Casaus, malgrat la seva joventut i també la seva fins llavors més aviat escassa experiència sindical i política, en una figura cabdal de la política local i comarcal, tant a la ciutat d'Igualada com a tota la comarca de l'Anoia.

Amb Johan Cruyff. Foto de l'Arxiu del FC Barcelona

Era Nicolau Casaus, com consta a bastament documentat en els papers d'aquella època, la persona que, per la seva doble condició de secretari d'Organització i secretari de Masses, convocava de manera periòdica les freqüents reunions de la UGT d'Igualada i de tota l'Anoia. Era també Nicolau Casaus qui freqüentment tenia unes intervencions molt destacades en moltes d'aquelles reunions, defensant-hi en tot moment la línia oficial del sindicat, però a la vegada intentant, i gairebé sempre aconseguint, trobar formes de conciliació amb alguns dels seus companys discrepants.

Algunes de les intervencions de Nicolau Casaus en moltes d'aquelles reunions ugetistes locals i comarcals, van arribar a ser del tot decisives en l'adopció d'algunes de les mesures més controvertides que la UGT va prendre a Igualada durant la guerra civil.

També era Nicolau Casaus la persona que, en la seva condició de secretari d'Organització de la UGT a la ciutat i a la comarca de l'Anoia, expedia i signava els corresponents certificats d'afiliació al sindicat –tenint en compte que l'afiliació sindical no era estrictament ni legalment obligatòria, sí que estava «recomanada», amb tot el que això podia representar i, de fet, significava en aquells moments.

El «periodista» i orador de masses Nicolau Casaus

Una de les moltes tasques a les quals Nicolau Casaus es va dedicar al llarg de la guerra civil va ser la periodística. Va ser el seu, en tot moment, una mena de periodisme militant, d'activista sindical i polític. I va tenir bàsicament dos canals o mitjans d'expressió: el primer, i sens dubte el més notable tant per la seva quantitat com pel contingut de quasi tots els seus

articles, és el que va dur a terme al setmanari igualadí de la UGT i del PSUC, la revista *Horitzons*, inicialment com a col·laboradori poc més tard també com a director; i el segon, de menor importància però sens dubte amb més difusió, va ser la seva tasca com a corresponent del diari barceloní *Las Noticias*, òrgan oficial de la UGT de Catalunya durant la guerra civil.

Sense deixar de treballar com a minervista a la impremta de cal Miranda, durant tota la guerra civil Nicolau Casaus va ser també un orador públic de masses en tota mena d'actes de mobilització política i sindical. Ho va ser d'una manera particularment intensa durant la campanya d'agitació i propaganda posada en marxa per a la creació del Front Popular Antifeixista, amb la seva destacada participació com a orador, en només una setmana, l'última del mes de març de 1938, entre el dia 24 de març i el dia 1 d'abril, en un gran nombre d'actes –com a mínim sis–, a diverses poblacions de la comarca.

Detenció i empresonament

El dia 21 de setembre del 1939, Nicolau Casaus va ser detingut a la mateixa ciutat d'Igualada, en presència de la seva esposa, Pepita Masip Sàbat, i la seva petita filla, Roser Casaus Masip. Per a Nicolau Casaus va començar aleshores el llarg i incert calvari d'un procés militar que, en aquelles circumstàncies tan greus i excepcionals de la més immediata postguerra, obria tota mena d'expectatives funestes per a ell.

La causa judicial oberta contra Nicolau Casaus el dia 28 de setembre del 1939 –és a dir, exactament una setmana després de la seva detenció, i més de vuit mesos després de la caiguda de la ciutat d'Igualada en mans dels franquistes– era un procés qualificat de «sumaríssim d'urgència», amb el número 17040/356.

Petició del fiscal: pena de mort

Com solia ser habitual en aquells casos, la petició del fiscal va ser la de pena de mort. La sentència va ser dictada el mateix dia 18 d'abril del 1940 pel consell de guerra permanent número 1 de Barcelona, i la condemna que li va ser imposada a Nicolau Casaus, com a culpable d'un delictes d'adhesió a la rebel·lió militar, va ser la de reclusió perpètua, que segons la legislació espanyola d'aquella època podia arribar a representar el compliment efectiu d'un màxim de 30 anys de presó.

Van passar encara gairebé tres mesos més fins que Nicolau Casaus va poder conèixer definitivament i d'una manera oficial la sentència ferma dictada contra ell. Tot i que la sentència va

Amb Diego Armando Maradona.
Foto de l'Arxiu del FC Barcelona

Foto de l'Arxiu del FC Barcelona

Amb el secretari general i de la UGT de Catalunya, Josep Maria Àlvarez, quan va rebre la Insígnia d'Or de la UGT de Catalunya, el 5 de maig de 1995.
Foto: Arxiu de la UGT de Catalunya

ser dictada el mateix dia de la celebració del consell de guerra —és a dir, el dia 18 d'abril del 1940—, no va ser aprovada per l'auditor de guerra fins passat més d'un mes, amb data del dia 25 de maig del 1940, i no va tenir la seva entrada registrada oficialment a la presó Model de Barcelona, on Nicolau Casaus estava internat, fins al dia 5 de juliol del 1940.

Aquells devien ser uns «72 dies terribles», com el mateix Nicolau Casaus va recordar moltes vegades en públic i també en privat, molts anys després.

Libertat condicional

Estant ja en situació legal de llibertat condicional, per una resolució del *caudillo* datada el dia 2 de març del 1944, Nicolau Casaus es va beneficiar d'una important reducció de la seva condemna inicial de reclusió perpètua i va quedar commutada llavors a 20 anys i un dia de reclusió major.

Amb data del dia 9 d'octubre del 1945, Nicolau Casaus es va beneficiar d'un indult, amb el qual li va quedar finalment extingida la pena principal que li havia estat imposada. A més, com que s'havia acollit a la redempció de penes per treball, va tenir una altra reducció significativa de la sentència. La «liberación definitiva» de Nicolau Casaus es va produir d'una manera efectiva amb data del dia 2 d'octubre del 1956, amb l'extinció definitiva de totes les seves responsabilitats penals però amb les limitacions que la dictadura franquista imposava als «elementos desafectos».

En el cas concret que ens ocupa, aquelles limitacions dictatorials van impedir que Nicolau Casaus pogués accedir a cap mena de responsabilitat en la junta directiva del Barça fins després de la mort del dictador i la desaparició consegüent de la dictadura. És a dir, fins a les eleccions presidencials barcelonistes de l'any 1978, és a dir, gairebé vint anys més tard de la seva «liberación definitiva» i més de trenta-quatre anys després d'haver aconseguit la seva llibertat condicional.

Insígnia d'Or de la UGT de Catalunya

El dia 5 de maig del 1995, amb motiu de la concessió anual dels Premis Primer de Maig, el secretari general de la UGT de Catalunya, Josep Maria Àlvarez, va fer lliurament públic a Nicolau Casaus del Premi Especial Xavier Soto a la Convivència i de la Insígnia d'Or del sindicat.

En la seva intervenció, Nicolau Casaus va dir que «en recordar el que vaig viure del 1931 al 1939 se'm fa un nus a la gola. Jo era de la UGT en una població com Igualada. Vàrem fundar-hi la UGT en uns moments en què els treballadors ho passàvem realment fatal: treballàvem nou hores diàries, del dilluns fins al diumenge al matí, i les nostres condicions de treball eren dramàtiques. El treballador no tenia cap dret, només obligacions, i, un dia, una colla de joves vàrem decidir unir-nos».

Visiblement emocionat, va continuar: «Amb la guerra civil, les nostres vides van ser trencades pels traïdors. Van desfer les nostres famílies i molts dels meus companys i jo mateix ho vam pagar, molts d'ells havent de passar pel Camp de la Bóta, on cada dia afusellaven alguns companys».

En una de les seves molt escasses al·lusions directes en els seus parlaments públics referents a la guerra civil i la postguerra, Nicolau Casaus va dir també: «Això ens va marcar per tota la vida. Jo no he pogut ser ja res més. En sortir de la presó vaig prometre a la meua família que mai més em dedicaria a la política, perquè els qui realment sofrien eren els nostres familiars, que rebien tot tipus de vexacions i humiliacions quan venien a visitar-nos a la presó. Nosaltres ja ens hi acostumàvem i, a l'hora del pati jugàvem partits, i cada dia hàviem de substituir algunes posicions de l'equip a causa de l'execució de companys nostres. Un dia ens van proposar jugar contra els militars, tots vam donar tot el que mai no hàviem donat i vam guanyar. Aquesta va ser la nostra venjança».

#TotsSomAbel

A finals del mes d'abril, un estudiant de segon d'ESO, de 13 anys, va irrompre al seu institut armat amb un ganivet de grans dimensions i una ballesta i va començar a sembrar el terror. El noi va ferir quatre persones i va matar Abel Martínez, un jove professor substitut que, en sentir els crits de la classe del costat, va acudir a ajudar els seus companys, fet que no ha sobtat gens als qui el coneixien.

Abel Martínez, lleidatà, era un professor errant, acostumat a anar amunt i avall, esperant que un dia arribés la somniada plaça fixa. Llicenciat en història, era un gran afeccionat als còmics i al Barça. En els diferents homenatges, els ensenyants han mostrat la seva solidaritat, però també la indignació, demanant més mesures de prevenció i més recursos per evitar futures agressions.

Com a societat no podem oblidar els fets succeïts el passat dia 20 d'abril a l'Institut Joan Fuster de la Sagrera. La mort de l'Abel ens ha de fer replantejar moltes qüestions.

La vida quotidiana dels nostres centres educatius és un viu reflex d'allò que s'esdevé al seu voltant: la família, els mitjans de comunicació, els videojocs, les pel·lícules i tot el que d'alguna manera pot influir en el desenvolupament dels alumnes com a persona. La tensió social que vivim en els nostres dies genera violència i conflicte a les nostres aules. Aquestes suposen un factor psicosocial que influeix negativament sobre la salut física, psíquica i social dels docents i, com a conseqüència, això té una gran repercussió sobre la seva feina.

Des de la Federació de Treballadors de l'Ensenyament de la UGT de les Terres de Lleida (FETE-UGT) creiem que cal adoptar mesures urgents per reconduir aquestes situacions.

Pensem que aquestes mesures haurien d'anar encaminades a facilitar, a tots els agents educatius dels nostres alumnes —famílies, docents, administració i societat—, recursos per prevenir aquestes situacions de conflicte.

La crisi actual ha repercutit molt negativament sobre el món educatiu, que ha vist empètir les seves anteriors fites. Les retallades ens han deixat amb menys aules d'acollida, amb menys vetlladors, amb menys reforços, amb poques subvencions als menjadors infantils quan més es necessitaven, perquè l'alumne viu les tensions, les injustícies, els fraus, les corrupteles que dia a dia omplen els mitjans i que viuen amargament en moltes llars. No ens podem oblidar de la pobresa infantil, desgraciadament hi ha nens que només fan l'àpat del col·legi. Com no hi ha d'haver tensió?

En situacions extremes que salten als mitjans de comunicació, les autoritats ens afalaguen amb bones paraules, però el dia a dia del docent és dur, com constata un estudi elaborat per FETE-UGT Federal amb un treball de camp entrevistant 1.223 professors i professores de secundària de tot l'Estat, d'on sorgiren les següents dades: el 7,4% del professorat ha patit algun tipus de violència, el 54,4% s'ha sentit insultat, un 32,4% ha rebut algun tipus d'amenaça per part dels alumnes o pares; un 56,5% dels enquestats parlaven d'interrupcions de la classe, bretolades, contestes dels alumnes... Situacions que generen insatisfacció, desgast personal

i professional, que repercuteixen en la salut en forma de trastorns musculars, ansietat, depressions, síndrome del «cremat».

Ens cal millorar molt. Com es podria fer?

Promovent mesures consensuades amb els professionals de l'ensenyament que tinguin un ampli ressò en tota la societat. Aquestes podrien ser mesures preventives, procurant que primin sobre les sancionadores, potenciant els acords de mediació pacífica de conflictes, millorant la disciplina dels centres i donar-los una certa autonomia pel que fa a l'aplicació de les faltes i règim sancionador, abaixar les ràtios, tenir un suport tècnic en cas de conductes reincidents i, sobretot, tenir la confiança per part de les famílies i la societat en els professionals de l'educació que només vetllen per aconseguir el millor per als seus alumnes. Si totes aquestes premisses no es compleixen, no aconseguirem avançar ni en salut laboral ni en qualitat de l'ensenyament i, com a conseqüència, tampoc avançarem com a societat.

Ramon Moreno Giménez
FETE-UGT Terres de Lleida

Escoles emocionalment intel·ligents

Luz Martínez Ten, secretària Federal de Polítiques Socials (FETE-UGT)

«El cor té raons que la raó no entén» (Blaise Pascal)

En temps tan crispats com els actuals, volem convidar-vos a fer una pausa i escoltar el bategar emocional dels centres educatius en els quals el nostre alumnat aprèn a ser, integrant de forma global pensaments i emocions.

Un procés que forma part de l'educació, ajudant-los a ser persones sanes, úniques i diverses. Jonathan Cohen ens recorda com la persona creix gràcies al desenvolupament de diverses línies d'aprenentatge: cognitiva, física, del llenguatge, psicològica, social i ètica. Totes aquestes àrees estan interconnectades i es retroalimenten, la qual cosa fa indispensable una formació integral.

Les investigacions psicopedagògiques han demostrat que el desenvolupament cognitiu depèn de la comprensió emocional i social, i que s'aprèn millor quan s'estableixen relacions de col·laboració positives i adaptades al moment evolutiu. Arribats a aquest punt cal preguntar-nos per què l'actual Llei d'educació (LOMCE) promou una instrucció competitiva basada en la transmissió de coneixements, xifres i dades? Sembla com si l'objectiu fos seleccionar.

La ment —ens recorda Jonathan Cohen— no funciona com un ordinador, no pot rebre coneixement acadèmic com si es tractés d'una entrada de dades. L'estat emocional de la persona afecta la seva capacitat d'escoltar, de comunicar, de concentrar-se, reconèixer, comprendre i resoldre problemes, de cooperar, de motivar-se i resoldre conflictes de manera adaptativa. Per aprendre cal connectar les diverses intel·ligències.

Dels quatre pilars de l'educació (conèixer, saber fer, conviure i ser) assenyalats en l'Informe Delors (1996), com a mínim els dos darrers contribueixen a l'educació emocional, perquè una educació enfocada a preparar a cada alumna i a cada alumne per viure plenament i participar de forma crítica i responsable en la construcció d'un món millor requereix aprendre a conviure des del respecte a la diversitat

i l'elecció de valors compromesos amb la igualtat, la pau, la sostenibilitat i la justícia.

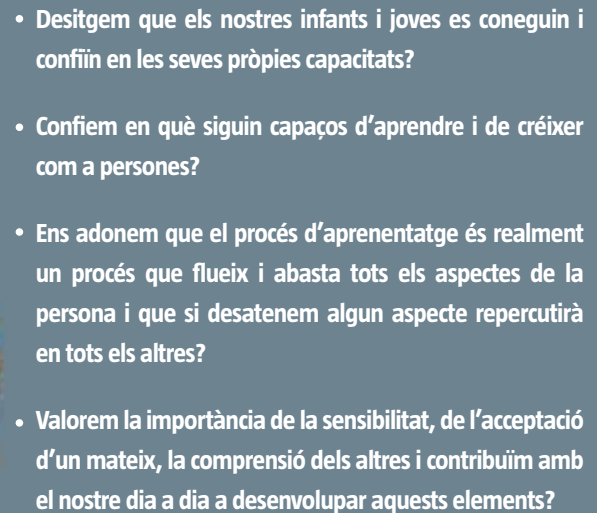
Tant des de la perspectiva de l'aprenentatge cognitiu, com des de l'educació en valors és del tot imprescindible que l'alumne connecti amb les seves emocions per poder-les gestionar i dotar-les de sentit, buscant-se en la seva singularitat i prenent decisions de forma autònoma i positiva. Aprendre a ser i aprendre a conviure implica anar cap a l'acceptació d'un mateix, l'autoconfiança, acceptar i comprometre's amb els altres.

Un plantejament entroncat en la tradició pedagògica preocupada per l'educació per a la vida i el compromís social. Recordem els principis de l'educació a la Segona República i els grans corrents, com Montessori, Pestalozzi, Froebel, Dewey, Rogers, etc. Aquelles línies d'intervenció s'actualitzen amb les aportacions de les Intel·ligències Múltiples de Gardner (1995), la neurociència i el concepte d'intel·ligència emocional introduït per Salovey i Mayer (1990) que ha difós Goleman (1995) a més de les investigacions sobre benestar subjectiu.

Teories que demostren com l'educació emocional ens ensenya a llegir en nosaltres mateixos i en els altres, de manera que prenem consciència de les nostres emocions i, com a resultat, l'educació emocional contribueix a l'autoreflexió, la responsabilitat, la cooperació i la capacitat de resolució de problemes. Redueix la violència i dona suport a un desenvolupament equilibrat i integral de l'alumne.

Per a Jonathan Cohen, aprendre a llegir en nosaltres mateixos i en les reaccions dels altres és tan important com llegir paraules i xifres.

Nens i nenes; nois i noies sanes, creatives, responsables, atentes, en constant desenvolupament i passionalment compromeses, que puguin créixer i resoldre problemes, que puguin desenvolupar tot el seu potencial i arribar a ser allò que desitgin ser.

Mecenes del segle XXI

Laura de Andrés | Fotografies de l'Agència Catalana de Notícies

Què succeeix si un té una idea sensacional però no té la capacitat econòmica per a dur-la a terme? A qui ens podem dirigir per endegar una iniciativa fantàstica, però que ni bancs ni inversors no hi confien? Com informar de qüestions non grates per als poders financers? Com trencar el mur que imposa el finançament calculat al mil·límetre per obtenir beneficis de manera ràpida i còmoda? I si tens molt clar que pots crear i fer créixer una petita empresa, jove, molt jove, però no tens els diners per a desenvolupar-la en les millors condicions? Sembla que només queda una sortida: apel·lar a iguals, a molts iguals, compartir amb ells el teu projecte, captar la seva confiança, engrescar-los amb la proposta... i trobar els diners que són necessaris de manera col·lectiva!

Si Gai Cilni Mecenes, conseller de Cèsar August, qui va atorgar generosament protecció a artistes contemporanis seus, com Virgili i Horaci, hagués viscut en els nostres dies, segur que s'hauria sumat a la moda del *crowdfunding*, o micromecenatge, que en diem a casa nostra. El mecenatge del segle XXI és un model que uneix la cooperació, atenció i

confiança col·lectiva de persones que treballen conjuntament i inverteixen diners en altres recursos junts, normalment per Internet, per donar suport als esforços iniciats per altres persones o organitzacions.

Aquest finançament en massa es duu a terme amb diversos objectius. Però la cultura ha trobat un camp abonat per finançar els seus projectes, fent la precarietat de les butxaques dels creadors culturals amb il·lusió, confiança i reconeixement.

No hem descobert la sopa d'all, tot i la novetat. Aquestes iniciatives, evidentment en un terreny *offline*, han tingut èxits reeixits al nostre país. El Gran Teatre del Liceu es va fundar i finançar gràcies a un col·lectiu d'accionistes particulars interessats en l'òpera. I el Temple Expiatori de la Sagrada Família es basteix gràcies als donatius. La iniciativa de buscar col·laboradors coresponsables econòmicament, doncs, no és nova. La novetat és que actualment ho podem fer amb un simple clic.

Edició del quart disc de la formació The Gospel Viu Choir

Campanya de compra de 10.000 joguines per als infants filipins afectats pel tifó Haiyan

Obrador de galetes El Rosal de Tàrraga. Foto d'Oriol Bosch

Campanya per l'edició del llibre sobre el ball de l'Àliga de Patum del fotògraf Jordi Cohen

MODELS DE MICROMECEMATGE

Model basat en recompenses:

aquell en què l'individu aporta diners a una campanya a canvi d'una recompensa normalment material. És el més freqüent en projectes d'àmbit cultural, i crea un vincle directe entre el creador i el seu mecenes. Sortir als crèdits d'un film, aconseguir entrades per a un concert, o assistir en exclusiva a l'enregistrament d'una cançó, són algunes de les recompenses que més es donen en aquest model.

Model basat en donacions:

les aportacions es fan sense esperar rebre'n res a canvi, només per la voluntat d'aportar. Es fa servir principalment en projectes d'àmbit social sense ànim de lucre.

Model basat en la inversió:

model en què l'emprenedor necessita finançament per al seu projecte i ofereix accions a canvi d'aportacions de capital. És a dir, el mecenes, en lloc de rebre una recompensa material esdevé inversor del projecte.

Model basat en préstecs:

l'emprenedor necessita finançament per al seu projecte i el rep en forma de préstec format per diverses aportacions de particulars. El mecenes es converteix en prestador a canvi de rebre uns interessos, i de recuperar l'import sencer del seu préstec al final de l'operació.

El ramader Marc Muntaya i el seu ramat de cabres. Foto de Lourdes Casademunt

Catalunya és la comunitat autònoma de l'Estat que concentra una activitat més gran de micromecenatge, tant pel que fa a les plataformes que s'hi creen com pels projectes que s'hi presenten. La creació de projectes finançats per aquesta via és vuit vegades superior a la mitjana espanyola. En l'actualitat hi ha nombroses plataformes que funcionen segons diferents models de recaptació de fons.

Verkami, pioners i líders

Verkami, la plataforma de micromecenatge pionera a Catalunya i a l'Estat, va néixer a finals de 2010 a Mataró, de la mà d'en Joan Sala i els seus dos fills, l'Adrià i en Jonàs. «Volíem posar en contacte creadors culturals de casa nostra amb consumidors culturals i implicar-los en una altra manera d'entendre el consum cultural», explica Jonàs.

Ambdós bàndols s'han engrescat amb la proposta i l'experiència ha estat reeixida. En quatre anys i escaig, Verkami ha recaptat més de 15 milions d'euros per finançar més de 3.200 projectes. I no només això, aquesta plataforma de micromecenatge es pot vanter de tenir el percentatge d'èxit més alt del món: el 70% dels projectes publicats a Verkami aconsegueix el seu objectiu.

Per explicar-ne la gran acceptació de la iniciativa, Jonàs Sala ho atribueix a un «canvi en la concepció del consum cultural, amb valors associats», que va més enllà del finançament, convertint-se en un «punt de trobada entre artistes i seguidors». I sembla que això enganxa. El cofundador de la plataforma parla de la figura del «verkamista reincident», que s'acostuma a consumir cultura d'aquesta manera, en contacte directe amb el creador. Per als creadors, Verkami s'ha postulat com una autèntica font de finançament. De fet, segons un estudi propi, 7 de cada 10 creadors que han fet servir aquesta plataforma asseguren que el micromecenatge ha estat la seva primera opció de finançament.

Com funciona Verkami?

El creador publica el seu projecte a la pàgina web. A partir d'aquest moment té 40 dies per donar a conèixer el projecte i recaptar el finançament necessari. Si el projecte aconsegueix el finançament, els mecenes reben les recompenses pactades. En cas contrari, les quantitats que els mecenes s'han compromès a aportar no es faran efectives i el projecte no rebrà el finançament. Verkami cobra pels seus serveis un 5% del que recapti el projecte, només en el cas que aquest aconsegueixi el finançament.

Cal assenyalar que, degut a l'èxit de les grans plataformes, s'han desenvolupat plataformes d'àmbit especialitzat per sectors industrials o àrees culturals com música, cinema, investigació o educació.

Aquestes plataformes cobren un tant per cent dels diners recaptats pel servei ofert. És especialment rellevant el nombre de projectes i plataformes de micromecenatge catalanes. Cal destacar-ne:

Verkami: premi World Summit Awards 2013, categoria cultura. Orientada a projectes culturals

Goteo: projectes de bé comú

WorldCoo micromecenatge: projectes solidaris

startVal: projectes creatius i culturals

Lemon: empreses joves

totSuma: projectes de país

Seed&Click: projectes empresarials

CoopFunding: projectes cooperatius

Potlatch: projectes que beneficien tothom

El micromecenatge paga impostos

Aquestes xarxes de finançament per micromecenatge paguen actualment la inexistència d'una regulació que li sigui pròpia. Al Parlament Europeu encara no s'ha legislat al respecte. A casa nostra, la llei espanyola de mecenatge de 1994 fou modificada el 2002, però no està feta a mida per impulsar el finançament massiu. Per aquesta raó l'Agència Tributària s'ha afanyat a avisar que el micromecenatge es deu també al pagament d'impostos: les percepcions rebudes a través d'aquesta via de finançament s'hauran de declarar en l'impost de donacions per part del beneficiari. Si a més existeix una contraprestació en forma de bé o servei, com sol ser habitual, se li haurà d'aplicar l'IVA, ja que és considerat com una acció de compravenda normal i corrent i queda subjecte als impostos que té aquest tipus d'activitat. Des de Verkami demanen que futures lleis de micromecenatge tinguin en compte aquest tret diferencial, i s'induguin incentius fiscals que reconeguin que es fa alguna cosa més que vendre i comprar un producte cultural.

Antic mapa de l'Europa política. Foto: Pixabay / wikimages

Mobilitat laboral: un camí d'anada i tornada?

Ana Molina Vera / Departament d'Internacional de la UGT de Catalunya

La mobilitat a Europa en quatre dades

La Comissió Europea, en dades de febrer de 2014, afirma que hi ha 14 milions de ciutadans de la UE que resideixen permanentment en un altre estat membre, sigui per viure, per treballar o per estudiar. L'any 2012 aquests «migrants de la UE», tenien en un 78% dels casos entre 15 i 64 anys, és a dir, estaven en edat de treballar.

Per altra banda, malgrat la crisi, segueixen existint 2 milions de llocs de treball sense cobrir a la UE.

Aquestes dades i les grans diferències existents entre les taxes d'atur dels 27 països membres, fa que els governs puguin adequar les polítiques en el sector de les qualificacions i la formació a les vacants del mercat de treball de cadascun dels països.

Lázsló Ander, comissari d'Ocupació i d'Afers Socials de la UE, ha defensat en aquesta línia que la llibertat de moviments és una de les llibertats més preuades pels europeus i que per això cal preservar-la.

Així mateix, hi ha evidències clares que aquesta mobilitat no només beneficia els treballadors, sinó també el país emissor i el país d'acollida. Certament hi ha països que, amb l'excusa de la crisi, estan intentant establir limitacions a aquesta llibertat de circulació, especialment amb relació a determinades nacionalitats. La pràctica ha demostrat que es tracta simplement de discursos populistes que tenen poc a veure amb el que mostren les estadístiques.

Un exemple clar és la política restrictiva a la lliure circulació que en aquests moments està duent a terme el Regne Unit pel que fa als ciutadans romanesos i búlgars. Aquest país vol limitar l'accés als subsidis a la vivenda i a l'atur a tots els qui no tinguin una residència mínima. El cas és que les estadístiques demostren que la por al «turisme de subsidis» és infundada, perquè els residents europeus al Regne Unit entre 2011 i 2012 van aportar un benefici net de 25.000 milions d'euros. Només el 5,9% d'aquests va cobrar algun subsidi, enfront del 6,7% dels britànics en edat laboral.

Una altra dada molt important és que els migrants sense ocupació (estudiants jubilats, sol·licitants d'ocupació i altres persones inactives) no representen més que una petita part del total. A més, el 64% d'aquests ja havien treballat abans al seu país d'origen, i el 79% d'ells viuen en llars on algun dels seus membres treballa. Aquestes dades són molt útils per trencar amb la idea del turisme sanitari, per exemple, que fa referència a l'ús indiscriminat per part dels jubilats del nord d'Europa dels serveis sanitaris del nostre país.

En aquest context, la UGT de Catalunya planteja la necessitat de promoure una mobilitat en condicions, que permeti el retorn al nostre país de tots aquells que han marxat i decideixen tornar, i a la vegada fer pedagogia sobre els efectes de la mobilitat europea com ara pensions, prestacions d'atur o recerca de feina. Així mateix, treballarem fent pedagogia per lluitar contra les idees xenòfobes i racistes que s'estan estenent en els darrers temps.

A Catalunya, en els darrers temps s'ha identificat com el nombre de persones que marxaven, especialment a altres països europeus, no deixava d'augmentar. De fet, el padró d'habitants de residents a l'estranger (IDESCAT) estableix que des de l'any 2014 fins al 2015, el nombre de catalans residents a l'estranger va augmentar un 9% i ja se situa en les 242.070 persones. Els joves són el col·lectiu més afectat degut als alts índexs d'atur (46%). L'informe JESP, elaborat per l'Avalot, detalla que el 42,27% d'ells emigren a Europa i concretament un 33% ho fa a França, un 23% a Alemanya i un 19% al Regne Unit.

Foto: Pixabay / Geralt Human

Principals països de destí dels catalans

Els països que tractarem durant aquest any 2014 són el Regne Unit i França. En el primer cas, es tracta del país de destí de la major part dels barcelonins, catalans i espanyols que decideixen marxar a l'estranger. En el segon cas, França és el país més proper geogràficament i, a més, també ho és culturalment i històricament. Si a això hi afegim el fet que tenen unes taxes d'atur molt més baixes que les nostres i un estat del benestar molt més potent, entenem perquè per a molts professionals de determinats sectors aquesta opció és força interessant.

En el primer cas, el problema a què haurem de fer front és que en el mercat de treball britànic, tot i que és molt competitiu i flexible i amb unes xifres d'atur encara molt baixes, és difícil de trobar-hi feina. Concretament, primer haurem de veure quina és la nostra formació (es requereixen molts sanitaris i la xarxa Eures ha detectat un repunt de les vacants en el sector de la construcció), però, en canvi, no es requereixen treballadors per a les indústries manufactureres, la majoria de les quals han estat deslocalitzades. També haurem d'investigar a quina ciutat del Regne Unit hi ha unes taxes d'atur més elevades. Potser no ens interessa desplaçar-nos a Londres, que té unes taxes superiors a la mitjana, concretament al voltant d'un 7,8%. Caldrà veure altres ciutats, com ara Oxford, on la taxa d'atur és només d'un 2%.

En el cas de França, les xifres comencen a ser «alarmants», ja que en el darrer trimestre de 2013 van arribar fins al

10,5% d'atur, la xifra més alta des de l'any 1997. Aquesta dada, a més a més, no inclou els territoris d'ultramar, on tradicionalment la taxa d'atur és més elevada. Si ho fes, aquesta taxa arribaria fins als 10,9 punts. L'atur juvenil també és elevat, atès que es manté en el 24,5% i afecta 664.000 joves. Així mateix, hi ha una gran diferència entre regions, ja que el sud està patint aquesta xacra d'una manera molt més evident que el nord.

Si has de marxar, fes-ho en condicions: l'aposta de la UGT de Catalunya per a una mobilitat de qualitat

La UGT de Catalunya sempre ha defensat una mobilitat en bones condicions, atès que en un context de crisi econòmica com el que estem vivint en aquests moments, haver de marxar pot convertir-se en una obligació per a aquells que ja no troben cap sortida a casa seva.

Un exemple molt clar n'és Grècia. Les estadístiques diuen que 35.000 joves estudiants d'aquest país a Europa no pensen tornar. A això s'hi afegeix que en el sector de la medicina més de 7.340 metges han emigrat cap al nord des de començament de la crisi, la meitat d'ells a Alemanya. Aquesta fuga de cervells suposa un drama personal i familiar profund i, el que és més greu, disminueix les possibilitats d'aquests països de reprendre el vol i reconstruir el seu estat del benestar.

La nostra organització sindical, que sempre ha defensat un model productiu basat en l'R+D i en una indústria potent per lluitar contra els alts índexs d'atur actuals

Foto: Flickr / Rebotiga informativa

i la degradació de les condicions de treball, està implementant el projecte «Si has de marxar, fes-ho en condicions», en col·laboració amb l'Ajuntament de Barcelona, on s'estableixen tota una sèrie de paràmetres a tenir en compte per als qui desitgen marxar.

El principal canal de comunicació és la pàgina web Mobilitat (<http://mobilitat.eu>), on hi trobem informacions de caire pràctic com són la cerca d'allotjament, les assegurances sanitàries, les qüestions financeres i altres qüestions a tenir en compte a llarg termini, com ara el rescat de l'atur i de les pensions generades en un altre país europeu. També col·laborem amb altres organismes del nostre sindicat, com AMIC, que informa de manera clara i precisa sobre els requisits que cal complir a l'hora d'homologar o convalidar títols de formació, un procés molt feixuc que sovint s'allarga en el temps i ens impedeix exercir la nostra professió o seguir estudiant en un altre país.

Preparant la tornada

El desig del nostre país és que els qui han marxat, puguin tornar per desenvolupar tot allò que han après a casa nostra i així millorar la nostra situació. El procés de tornada, del qual pràcticament mai se'n parla, és tant o més difícil que el de sortida, i per això el Govern de Catalunya comença a desenvolupar plans d'acollida per als catalans interessats a tornar a casa seva, facilitant els tràmits administratius, però també els que fan referència a la fiscalitat i a l'adaptació dels estudis o integració dels fills nascuts a l'estranger. Ara mateix es posa en marxa la pàgina web Moncat (<http://moncat.gencat.cat>) que té per objectiu l'assessorament en aquest àmbit.

La UGT de Catalunya valora molt positivament aquesta iniciativa, i s'hi suma començant a elaborar materials que donin suport als que marxen però també als que volen tornar. **LI**

connecta't a

www.omnium.cat

i descobreix els ll motius per fer-te'n soci

ÒMNIUM
LLENGUA CULTURA PAÍS

Informe «Joves Emigrants Sobradament Preparats»

Avalot

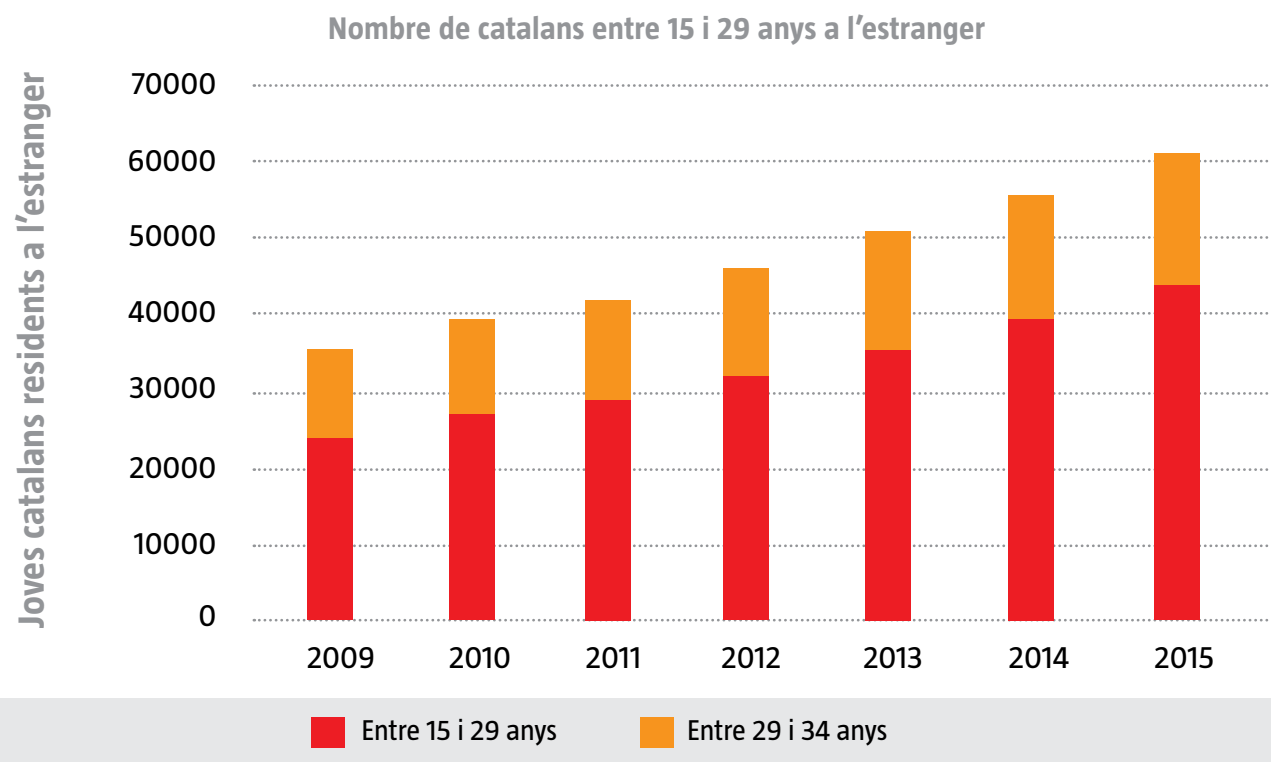
La crisi ha expulsat a l'estranger més de 25.000 joves catalans

L'Avalot-Joves de la UGT de Catalunya ha elaborat l'informe anual «Joves Emigrants Sobradament Preparats (JESP)» del 2015. Aquest informe, que l'Avalot presenta any rere any des de l'inici de la crisi, recull com ha evolucionat la

marxa de joves a l'estranger durant la crisi, des del 2009. L'estudi mostra una tendència preocupant, cada cop hi ha més persones joves del nostre país que marxen a viure a l'estranger empeses per la crisi.

El gràfic següent és molt explicatiu:

El nombre de catalans joves residents a l'estranger ha augmentat de forma contínua

Font: IDESCAT

El conjunt de joves catalans que han marxat fora ha augmentat de forma sostinguda, amb creixements de més del 70% des de l'inici de la crisi. D'una manera especial, l'augment es dona entre els menors de 30 anys, el col·lectiu que ha sigut expulsat del mercat laboral o que no ha pogut ni tan sols entrar-hi.

Alguns casos es poden associar a elements que són

positius (marxar a estudiar o a fer pràctiques) però el gruix del creixement forma part de la famosa fuga de cervells i del talent de persones joves que no troben oportunitats al nostre país.

L'informe «Joves Emigrants Sobradament Preparats», de l'Avalot, mostra una imatge molt diferent del de la famosa «recuperació» que tant ens vol vendre el govern. **ti**

Consultes laborals

Gabinet Jurídic de la UGT de Catalunya

Sobre el càlcul de la pensió de jubilació

He treballat en el sector de l'hostaleria amb diversos contractes, en molts casos i durant bastant de temps amb contractes a temps parcial, amb jornades que anaven del 25% al 50%. En altres períodes he treballat a jornada completa.

A finals de maig del 2015, vaig sol·licitar la jubilació en complir els 65 anys; m'han fet el precàlcul i em surt una pensió de jubilació que no arriba a la pensió mínima. He anat a la Seguretat Social i m'han comentat que això és conseqüència del temps que he treballat a temps parcial, ja que fan un càlcul proporcional del temps o de les hores treballades i aquest és el que s'aplica a la pensió final.

Voldia saber si això és correcte, perquè em sembla molt injust, ja que el salari que jo cobrava anava en funció de la jornada que feia i cotitzava per a aquest salari. Amb això crec que hauria de ser suficient.

Resposta

El problema dels treballadors a temps parcial (majoritàriament dones), ha generat innombrables dificultats a l'hora de calcular la pensió de jubilació i altres drets. És cert que sempre han aplicat una fórmula especial que té en compte el nombre d'hores realitzades pels treballadors a temps parcial. Les converteixen en dies a jornada completa i, en funció d'això, reconeixen la pensió de jubilació i la quantia. Això ha provocat molts problemes.

Inicialment, quan s'aplicava aquesta fórmula, es deixava sense pensió moltes persones que, havent treballat la major part de la seva vida laboral, ho havien fet amb contractes a temps parcial i jornades diàries curtes (del 15 al 50%). En reconvertir el temps treballat durant tota la vida laboral en hores i aquestes en dies complets, el temps de treball es reduïa molt. I apareixien molts casos de persones que cotitzant tota la vida laboral, o bé gran part d'aquesta, es quedaven sense pensió.

Aquesta evident injustícia material va donar lloc a múltiples pronunciaments de tribunals ordinaris, del Tribunal Constitucional i del mateix Tribunal de Justícia de la Unió Europea. Aquests últims van declarar inconstitucional la normativa legal existent fins a dates recents en considerar que lesionava el principi de no discriminació (discriminació indirecta) perquè afectava sobretot el col·lectiu de dones. És a dir, deixar sense pensió a una gran part de la població que havia cotitzat gran part de la seva vida laboral no era constitucional.

Això va provocar una nova regulació, contemplada en la disposició

addicional setena de la Llei general de la Seguretat Social, modificada per la Llei 1/2014, de 28 de febrer, per a la protecció dels treballadors a temps parcial i altres mesures urgents en l'ordre econòmic i social. Aquesta normativa segueix aplicant una fórmula especial per als treballadors que han tingut períodes amb jornades de treball inferiors a la normal (temps parcial) i ho fa també reconvertint les jornades treballades en hores, les quals transforma en dies a jornada completa. Però hem de destacar el següent:

Primer: que introdueix una modificació perquè tothom que hagi treballat més de 15 anys, siguin quines siguin les hores de feina diàries, tingui dret a la pensió de jubilació.

Segon: en canvi, manté la fórmula quan es tracta de fixar la quantia de la pensió final. La quantia final parteix d'aplicar un percentatge (anys de treball) a la base reguladora (salari pel qual s'ha cotitzat). I en aquest percentatge, sí que s'aplica aquesta fórmula de conversió del temps treballat en hores, i aquestes en dies a jornada completa. Això suposa que es redueixen sensiblement els anys cotitzats i, tot i que després es multiplica per 1,5, en contractes en què la mitjana de jornada real durant tota la seva vida laboral surt per sota del 75%, se li redueixen els anys cotitzats i, per tant, el percentatge a aplicar.

Conseqüència: la prestació final, o sigui, la pensió de jubilació, es rebaixa sensiblement en la quantia. Això és el que fa aquesta normativa i el que ha pretès el legislador. L'argument: que hi ha un esforç contributiu menor i, per tant, aplica la proporció corresponent.

Però aquest argument ni és real, ni és cert. Com dius, la treballadora o treballador a temps parcial ja ha cotitzat per un salari proporcional a la seva jornada, per tant, la seva base reguladora (que serveix per calcular la pensió final) ja s'ha reduït proporcionalment. És a dir, que només per aquest motiu la pensió final, en la seva quantia, ja es reduiria en comparació d'un treballador equivalent a jornada completa.

I no obstant això, aquesta fórmula aplica una altra reducció en l'altre factor de càlcul, el «percentatge» a aplicar a la base reguladora. La conseqüència: un doble efecte reductor que dona lloc a una quantia final encara més reduïda.

Aquest doble efecte reductor en la quantia de la prestació de jubilació, estudiada i analitzada per aquest Gabinet Jurídic, considerem que manté i perpetua la lesió del principi de no discriminació cap a aquest col·lectiu de treballadors a temps parcial, per la qual cosa recomanem impugnar, si bé, en ser una qüestió de constitucionalitat i una norma legal que li dona cobertura, haurà d'arribar al Tribunal Constitucional per solucionar-se. **1**

Narració poètica

Quaranta-quatre cançons i un poble

Ramon Cardona
Editorial Neopàtria

Goso escriure en prosa vulgar unes paraules de salutació a una narració poètica intensa, sentimental, metafísica, sobre un poble que **Ramon Cardona** porta al seu cap i a les seves entranyes. Quaranta-quatre cançons i un poble diuen tant o més que les històries orals o escrites de la vila de Verdú. Els poetes i els filòsofs canvien el món. A vegades, la seva incidència és immediata però molt sovint és d'efectes retardats.

Els poetes són arquitectes del llenguatge i els filòsofs es mouen en l'espai de les idees que transformen la vida de la gent. Sense poesia tot és espès i indesxifrable. Els versos ens porten al sentit més profund del llenguatge, el seu significat més humà i espiritual. Conec Verdú des de la meua infantesa. Hi he anat caminant, en carro i en automòbil. Llegint els versos de Ramon Cardona m'hi he sentit totalment identificat. Per la precisió del llenguatge, la recuperació de paraules que estan ja a les golfes de la cultura ràpida d'avui, per la descripció dels aspectes més inconfusibles dels carrers, les places, el terme, la història i els personatges d'aquest poble que han tingut una projecció universal.

*Al carrer de les tendes les paraules es pesen
en grams, la ironia es calibra en pesos de balança
i allò que no es diu esdevé un desajust d'unces i
patacons (...)*

Exacte. Precís. Records antics. Actualització de l'autenticitat. Llegeixo també amb la delicadesa poètica com la marinada fresca que fa girar el nostre molí de vent imaginari. La nissaga dels **Prim**, dels **Sagarra** i dels **Claver** tenen l'origen a Verdú. Al general de Reus, abatut al carrer del Turc, li diu que sempre hi ha uns pistolers a punt per anihilar l'esperit quan es torna revolucionari. Molt ben dit.

La riquesa del llenguatge de Ramon Cardona és prodigiosa. Juga amb paraules antigues, en desús, velles, carlines i pageses. Però la seva poesia les modernitza, les fa eternes, les salva de la barbàrie de la ignorància. Deia **Goethe** que només la poesia ordena i estructura la imaginació i que no hi ha res més espantós que la imaginació sense gust. En *Quaranta-quatre cançons* es

recorre amb delicadesa i profunditat les evocacions que genera en l'autor els petits i grans detalls d'un poble que arrossega generacions d'homes i dones que han patit i han lluitat deixant el llegat de les pedres, els conreus, els ametllers, les vinyes i els olivers. Els costums més ancestrals s'actualitzen, recuperen la seva vitalitat i s'atansen a les generacions del nostre segle.

No hi ha llengües petites, ens recorda **George Steiner**, totes són finestres obertes a l'ésser, a la creació, per molt reduït que sigui el seu espai demogràfic o ambiental. Sense paraules i sense fe en les paraules no podríem viure. Davant d'aquest monument de paraules clares i transparents, arrencades de la parla acumulada segle rere segle, Ramon Cardona construeix la realitat i l'imaginari de Verdú. Transcriu un altre bocí d'aquesta sensibilitat exquisida:

*La lluna plena sobre Verdú és un tros
de codonyar que arrenca el bull
a les teulades, un degotim de macabeu que
daura la pell aspra i seca de les magranes.*

Gràcies, Ramon, perquè he entès Verdú d'una altra manera, una mirada poètica i tendra, he sentit com els cops de les paraules em feien veure una realitat invisible però molt autèntica.

Pròleg de Lluís Foix

Entrevistes

Femení Plural

Mireia González Antó i Rosa
M. Giralt Navarro;

amb pròleg de Miquel Molina i
Fotos de Josep Barberà

Pagès Editors

La immigració és un fenomen mundial que es repeteix al llarg de la història. Des que l'home habita la terra la seva inquietud ha estat cercar nous horitzons, noves terres on poder defensar-se i trobar provisions per a ell i la seva família.

Al segle xx apareixen dos factors fonamentals que contribueixen a massificar la immigració. En primer lloc, els mitjans de comunicació, que mostren sense pudor els avantatges de viure en el primer món i que fins i tot inciten els ciutadans a marxar; i en segon lloc, la democratització dels transports, la facilitat

de mobilitat que tenim en els nostres dies. Aquests factors han convertit el món en un mosaic de races, costums i, el que és més important, de cultures un xic difícils de conjuminar si no hi ha bona voluntat per part de tothom.

La dona no ha quedat al marge d'aquesta pràctica i en algunes societats, com la hispanoamericana, ella és la que ha pres el lideratge i, sola, s'ha llançat a l'aventura de deixar els seus i anar a cercar un somni en una societat que no coneix i que a vegades li és hostil.

En aquest recull, nosaltres hem volgut copsar aquesta realitat. Els diferents tipus de dones, provinents de diferents àmbits culturals, socials, econòmics i religiosos (de l'islam, del sikhisme, del cristianisme o de cap altra creença manifesta) i de països de quatre continents: Àsia (Xina, Índia, Corea del Sud), Àfrica (Mali, Marroc, Senegal, Egipte i Etiòpia), Amèrica (Canadà, Colòmbia, Bolívia, EUA, Cuba i Perú) i Europa (Rússia, Romania, Regne Unit i Bulgària), totes amb una història, unes motivacions, uns objectius, unes il·lusions. Algunes ho tenen clar, l'esguard fixat endavant sense desviar-lo per cap motiu; també trobem les que s'han enamorat de la nostra societat i s'han submergit en ella, renunciant fins i tot als seus orígens. Altres no han pogut fer front a la dura prova de sentir-se soles, desamparades i des del primer moment han vist que aquest no era el seu lloc, però no volen tornar per no ser titllades de fracassades, i arrossegueu una quotidianitat dura, amb molt passat i poc futur.

Entre dos mons, diríem que es troben les nostres dones, algunes ja han fet la tria, però d'altres no l'han fet ni la faran mai i viuran sempre immerses en la nostàlgia i els vells records, sense trobar mai el seu lloc en el món.

En aquest llibre d'entrevistes hem volgut plasmar una realitat social, desmitificar alguns mites i presentar dones amb cara i noms perquè tots puguem entendre més bé el fet migratori. Totes elles han obert el seu cor i la seva ment per mostrar-nos el seu món, la seva existència en la nostra societat.

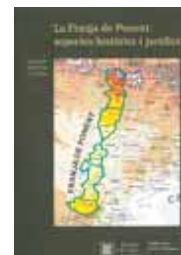
També han posat davant del fotògraf Josep Barbero, que ha sabut captar el seu estat emocional i la seva essència.

Els donem les gràcies per la seva generositat, amabilitat, humanitat i noblesa.

Rosa M. Giralt

Assaig polític

**La Franja de Ponent:
aspectes històrics i jurídics**
Joaquim Montclús i Esteban
Institut d'Estudis Catalans

Des de fa gairebé quaranta anys, l'historiador i periodista calaceità Joaquim Montclús s'ha ocupat –i preocupat– públicament de les terres –i dels seus habitants, pretèrits i presents– administrativament aragoneses de llengua catalana, i ho ha fet de tal manera que ha arribat a comptar amb una obra bibliogràfica prou extensa que comprèn innumbrables col·laboracions a la premsa catalana i en diverses publicacions col·lectives, així com l'edició de diferents obres signades individualment. Una bibliografia que, en volum, s'inicià el 1983 –fa més de trenta anys!– amb la publicació de *La Franja de Ponent avui*, títol al qual han seguit *Una vila medieval entre fronteres* (1987), *La catalanitat de la Franja de Ponent. Crònica de 20 anys* (1999), *Matarranya. Crònica de viatge* (2012), i la miscel·lània obra que ara ens ocupa: *La Franja de Ponent: aspectes històrics i jurídics* (2014).

Doncs bé, en aquesta darrera obra en volum, Montclús vol projectar-hi un retrat històric, jurídic i –afegim–, sociològic i polític d'un territori que té, ara per ara, una difícil articulació i que mai ha constituït una unitat politicoadministrativa. En concret es tracta del conjunt de poblacions que conformen la coneguda Franja (Oriental, si qui se la mira ho fa des de l'Aragó interior; de Ponent, si la mirada es fa des de la franja de la Catalunya marítima; i d'Aragó si qui l'observa és una entitat acadèmica que aspira a l'objectivitat científica). I vet ací la primera sorpresa d'aquesta, en principi, prou desconcertant obra, ja que en el títol mateix s'obvia la denominació que l'entitat editora –Institut d'Estudis Catalans– ha emprat institucionalment i tradicional, tal com encara ara fan moltes altres institucions acadèmiques catalanes: La Franja d'Aragó. Cal dir que molt sovint –per evitar polèmiques nominalistes– es recorre a denominar simplement, per tal d'evitar complements denotatius, aquest territori com la Franja.

Tot i deixant de banda la denominació del territori administrativament aragonès i lingüísticament català, trobem que aquesta obra és un vast conjunt impressionista de reflexions i descripcions de caràcter subjectiu i extensió desiguals. Així, al costat d'un intens i vast detallisme en la descripció d'unes comarques –Matarranya i, en menor mesura, la Ribagorça–, d'unes etapes històriques –l'Edat Mitjana– o de determinades institucions –gairebé nominals– i tímides accions reivindicatives a favor de la llengua

i la cultura catalanes d'aqueix territori i dels seus habitants, trobem que s'hi fa una descripció massa prima d'unes altres comarques, fets històrics o iniciatives culturals i reivindicatives directament relacionades amb el territori i la societat –present i pretèrita– descrits. És clar, que en els «aspectes» del títol potser ja es vol manifestar la parcialitat que caracteritza l'obra. Sembla com si massa sovint s'haja pretès elevar anècdotes fugisseres a categories permanents; de magnificar fets de poca volada i d'escassa incidència en la societat del territori descrit.

Això passa –per assenyalar només dues afirmacions prou controvertides–, quan s'apunta que la llengua catalana era parlada a Graus, Casp o a l'oest d'Alcanyís, però, això sí, sense aportar altra cosa que comentaris escadussers i opinions impressionistes (és a dir, no documentades) fetes fa cent o cent cinquanta anys en un context no gaire acadèmic. També pot resultar desconcertant (i en aquest cas molt més que controvertit) afirmar, per exemple, que a la que es denomina Franja de la Franja, és a dir a les poblacions de «Benasc, Bissaürri, Castilló de Sos, Gia, Saünc, Sessué i Vilanova d'Éssera [...] encara parlen una forma dialectal catalana –per més que algunes persones i, fins i tot, alguns filòlegs vulguin negar-ne l'evidència– que a poc a poc es va perdent». Evidentment, si es vol ser prou rigorós, hauria calgut apuntar que cap filòleg ni sociòleg/sociolingüista de formació (ni cap dels parlants nadius d'aquestes localitats) subscriurien la tesi que pretén sustentar les paraules citades. No es pot, repetim, intentar elevar anècdotes esmunyedisses a categories irrefutables. Només caldria haver llegit amb atenció i profit les anotacions de Joan Coromines –reconegut i rigorós científic de la llengua– quan escrivia el 1970 que: «En acabar observem que és totalment infundada (llevat potser d'algun poble escadusser com Binèfar, on altrament tampoc és segura, i en tot cas no se n'ha donat una demostració satisfactòria), l'opinió vulgar segons la qual havia estat català a l'Edat Mitjana tot el territori a l'Est del Cinca, i pel que fa a altres valls més enllà i tot. Ben al contrari, la frontera actual sembla haver-se mantingut intacta durant molts segles».

En definitiva, potser millor que ens deixem acomboiar un cop més pels clàssics –*Amicus Plato, sed magis amica veritas*– per afirmar que l'obra que ens ocupa ens presenta, en essència, una anàlisi controvertida, peregrina, feble, parcial i molt poc aprofundida. No es traca sinó d'un seguit d'anotacions impressionistes a propòsit de la societat de la Franja i de la seua història que serveixen per confeccionar un relat no sempre prou matisat, un discurs destinat fonamentalment a ciutadans lectors de l'àrea metropolitana de la franja marítima de Catalunya, intel·lectualment inquiets i força motivats en la (re)

construcció de la nostra nació. Però encara que ja se sap que, com diuen per la part meridional de la Franja, tota brossa fa paret, potser que ens comencem a preguntar quina és la paret que volem bastir, quina és la nació que volem (re)fer.

Amb tot, és d'agrair que el màxim organisme cultural del país haja volgut afavorir una aproximació a la societat catalana en general –ni que sia d'una manera poc convencional i potser amb una mirada un xic esbiaixada– d'un territori de difícil articulació, un territori –i els seus habitants– sovint desatès per totes bandes i de perenne discussió a propòsit de la seua identitat nacional i cultural, com és l'anomenada Franja (de Ponent/Oriental/d'Aragó: trieu el complement del nom que més us plagui, si és que us cal).

Esteve Betrià

Guia d'escriptura

Cómo escribo novela policíaca

Andreu Martín

Alba editorial

«Cadascú arriba a la literatura per camins diversos i troba en ella satisfaccions diferents. Escrivim com podem i com sabem i com ens surt i com més ens agrada i el que val per a uns tal vegada no serveixi per a uns altres. Per això titulo aquest llibre *Como escribo novela policíaca*, no per establir normes rígides i dogmàtiques sobre com s'ha de procedir, sinó perquè conegueu la meua tècnica i, sobretot, les reflexions sobre el gènere que he anat elaborant al llarg de la meua carrera i que fonamenten la meua manera de veure la literatura.»

Un dels mestres de la novel·la negra del nostre país exerceix el seu mestratge en una bona guia per qui vulgui aprendre a escriure sobre aquest gènere; un assaig molt complet sobre els seus secrets i petites trampes. L'estil és planer i directe, no en va entre les conegudes activitats de l'autor es troba la docència en cursos d'escriptura, i comença com unes memòries en què l'autor repensa la seva extensa obra. Recomanable també per a tots aquells que vulguin conèixer les reflexions de l'autor, que comença el llibre explicant, no el com sinó el perquè ha dedicat una bona part de la seva obra al gènere. Però també la dels centenars d'autors que li han precedit. En la part final,

Andreu Martín cedeix la paraula als seus mestres, que fan mil i una recomanacions, algunes bastant iròniques. El llibre inclou un glossari dels escriptors i estudiosos citats i una bibliografia fonamental sobre el gènere.

Novel·la

Apocalipsi UUUUUUUAAAAAAA

Jaume C. Pons Alorda

Editoria Comanegra

«Desitjava poder estar-hi per veure i saber com coi ho feia», diu Vicenç Altaió en el pròleg d'*Apocalipsi UUUUUUUAAAAAAA* (Ed. Comanegra, Barcelona 2015). Es tracta d'un llibre de Jaume C. Pons Alorda, en format diari, sobre el rodatge d'*Història de la meua mort* (Lleopard d'Or de 2013 a Locarno) d'Albert Serra, llargmetratge filmat a Viscari, un dels indrets més inhòspits de Romania, l'estiu de 2011. Altaió com a Casanova i Eliseu Huertas, de Dràcula, en són els protagonistes.

El romanès Dan Burlac, cap de producció, explica a Jaume C. Pons Alorda que va conèixer Serra en el Festival de Canes: «després de veure la seva pel·li sobre el Quixot, li vaig dir que havia de venir a Romania i fer exactament el mateix amb Dràcula». Pons Alorda aclareix que Serra va voler incorporar Casanova a l'elenc, per confrontar dos temes clau: «la llum i l'ombra, la raó i la follia, l'intercanvi i la possessió, el segle de les llums amb el segle de les tenebres».

El dietari d'Alorda, escrit sobre el terreny en tres llibretes gruixudes, destaca que *Història de la meua mort* es va anar bastint a mesura que el context s'originava. Altaió ho exemplifica dient que aquest rodatge fou com un gran organisme en execució, que s'ordenava per tal de respirar, de viure: «sols d'aquesta manera l'art pot fluir». I personatges habituals en el cinema de Serra, com ara Lluís Serrat *Sanchini* i Lluís Carbó *Gigi*, assenyalen que les úniques indicacions del director banyolí, a l'hora de filmar, són de l'estil: «parleu del riu». En aquest sentit, Pons Alorda observa que la funció d'Albert Serra és fer que els personatges puguin arribar a esdevenir-se: «Serra ni tan sols mira el que passa. Espera. Escolta». El de Banyoles cerca una espontaneïtat i una innocència que, a voltes, es torna subversiva. Segons

l'autor del dietari, això explica que els actors no puguin ser professionals, atès que quan «hom interpreta es perd la naturalitat». Per Pilar Parcerisas, crítica d'art, es tractava de rodar una versió del Dràcula de Bram Stoker, amb aires banyolins: «del que és universal passem a l'ultralocal, amb actors que són no-actors» (*El Punt Avui*, 26-4-15).

El Serra que ha conegut Alorda, en viu i en directe, fa servir la metodologia del conflicte, l'agressivitat, la provocació, el caos: «porta la situació al límit, desplaçant trenta persones al cul del món, obligant-los a treballar més de dotze hores diàries, mai recompensant ni agraïnt l'esforç perquè és implícit que les coses s'han de fer bé o no es fan». Parcerisas afegeix que el director construeix un cinema per posar en un destret la gran literatura: «aquella que només surt quan s'espren una llimona, una realitat fluida, a força de tensió i pressió sobre el subjecte». El Serra que ha conegut Alorda és també un tipus tímid, inestable, insegur.

En l'epíleg del llibre, el mateix Albert Serra ens recorda que el film es vertebra després, en concentració, sacrifici i precisió, a l'estudi de muntatge: «em vaig passar un any i mig treballant diàriament sense descans».

Apocalipsi UUUUUUUAAAAAAA és un excel·lent diari a propòsit de les escenes rodades a Romania. Les que foren filmades, més tard, a França no han estat incloses en el llibre. I és que Jaume C. Pons Alorda, poeta i traductor mallorquí, va ser despatxat pel director abans de concloure el rodatge.

Quim Gibert

Infantil

La selva d'en Miquel

Joaquim Carbó

Baula

De la col·lecció *Capsa de contes*. Amb unes il·lustracions molt cuidades, predominen les emocions, els sentiments, les sensacions i el descobriment d'aspectes de l'entorn. Joaquim Carbó (Caldes de Malavella, 1932) és un dels autors catalans més conegut i premiats de l'actual panorama literari, tant per la seva obra per a nois i noies com per la destinada als adults.

La casa sota la sorra és sense cap mena de dubte el seu gran clàssic, però tampoc ens podem oblidar d'altres títols com els protagonitzats pel detectiu Felip Marlot, entre molts i molts d'altres que val la pena descobrir. Ha publicat més d'un centenar de títols, amb unes tirades totals que en mouen a l'entorn d'un milió d'exemplars. Ha treballat en diversos col·lectius i projectes emblemàtics de la cultura catalana.

Per exemple, pertany als pioners de la revista *Cavall Fort* de la qual fou un dels cofundadors (1961), va formar part del grup Ofèlia Dracs i dels primers dirigents de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana. Interessat per la pedagogia, la literatura i el lleure, s'ha involucrat activament en iniciatives de foment de la lectura entre els infants i els joves. Afirmava d'ell mateix que ha viscut de forma rutinària, «de la feina a casa i de casa a la feina» i que el seu èxit rau en el fet que ell sempre ha intentat narrar les coses d'una manera molt senzilla, tal com li hagués agradat que li expliquessin.

Història

La Guerra Civil i el primer franquisme a l'Anoia.

Els protagonistes

Antoni Dalmau

Edició de l'ajuntament de la Poble de Claramunt - Col·lecció

Claramonte

El Premi Gumersind Bisbal i Gutsems 2013, cobreix alguns dels buits més ressonants que acompanyen el coneixement dels dramàtics anys de la Guerra Civil i els primers anys del franquisme a la comarca de l'Anoia. Esdevé imprescindible per a la investigació de la història d'aquest període que, en molts llocs, encara és un tema dolorós i, en certa manera, tabú. La pretensió de l'historiador no és desenvolupar cap tesi general sobre el conflicte sinó oferir materials nous, que són fonamentalment biogràfics, degudament contextualitzats, conscients que dites biografies podrien multiplicar-se fins a l'infinit i que en molts casos poden resultar esquemàtiques —les fonts són múltiples i esparses, moltes procedeixen de la memòria oral— tot demanant que els lectors completin de manera documentada les llacunes o els inevitables errors que hauran d'observar-se. Un estudi rigorós i molt documentat que descobreix la memòria dels fets «que varen marcar la història d'un estat i sobretot de la seva gent». Una visió

d'algunes persones que hi varen prendre part i que, volent-ho o no, van escriure una de les cròniques més terribles del segle xx.

Narració - Faula

Llibre de les bèsties.

Ramon Llull, a través de Roc

Casagran

Il·lustracions d'Aitana Carrasco

Sembra

La tardor d'aquest 2015 comença la commemoració oficial de l'any dedicat al 700 aniversari de la mort de Ramon Llull (Palma, 1232-1316), un dels autors més prolífics i originals de l'occident medieval europeu. És considerat com un dels primers escriptors d'obres cultes en llengua romànica, així com el principal contribuïdor a la formació de la llengua catalana literària. Ara, una de les seves obres més representatives, un clàssic indiscutible de les nostres lletres, adopta una vigència inquietant en la relectura que ha realitzat l'escriptor Roc Casagran. Amb la seua versió, ens endinsarem en el sistema de jerarquies i classismes dels règims medievals per saber si hem evolucionat com a espècie. Entendrem el joc de maquinacions i misèries que encara avui envolten els centres de poder. Ens observarem en el mirall d'uns animals que sovint són el que no semblen per intuir les facetes més tenebroses de la condició humana. Però, sobretot, gaudirem de les arts de seducció d'aquesta obra fonamental de la nostra literatura que ha captivat generacions de lectors des del segle xii fins a l'actualitat. L'edició és acurada i compta amb unes suggeridores il·lustracions.

Novel·la juvenil

Zona prohibida

David Cirici

Fanbooks

Premi Ramon Muntaner 2013, ha rebut també el 19è Premi Protagonista Jove del CljCAT, que voten més de 6.000 joves lectors constituïts en jurat. Els nois i les noies de diverses escoles i biblioteques llegeixen cada any una selecció de llibres juvenils i voten segons el seu criteri, «una manera d'estimular la lectura i fer-los partícips de la literatura catalana».

Dues germanes bessones estan internes en una escola isolada al mig de la muntanya amb un centenar de nois sense tenir contacte amb cap adult. L'escola, totalment automatitzada i amb professors que no són reals sinó hologrames, oculta els alumnes durant anys per procurar que siguin la primera generació d'humans que sobreviuen als efectes d'una gran pandèmia. Inesperadament, una catàstrofe natural obliga les noies a afrontar-se al món real, on la violència és una forma de vida i res és el que sembla. Descobreixen un món de poder i mentides en què els ideals, les utopies i la veritat guanyen importància.

Policíaca

La cara B Esperança Camps Llibres del delictes

La corrupció que ha campat lliurement al País Valencià durant molts anys és una font inesgotable per als novel·listes. No hi ha trames inversemblants! A la ciutat de València apareixen els cadàvers de dos polítics que havien estat involucrats en trames corruptes amb un conseller d'alta volada de la Generalitat. El polític havia aconseguit fugir a l'altra punta de món abans de ser condemnat per aquests tractes il·legals. Ara totes les sospites recauen sobre l'exconseller que pot haver tornat a fer justícia, però ningú sap on és. Una periodista, exament del fill del conseller, un aspirant a escriptor de gènere que no se n'acaba de sortir, vol descobrir què hi ha darrere l'assassinat a abans no ho faci la investigació oficial de la policia. Tots els components clàssics del gènere escrits amb imaginació i sentit de l'humor coent que arriba en un moment polític força interessant.

Assaig

Economia de l'absurd Josep Burgaya Edicions 3i4

Premi Octubre 2013, explica com allò que aparentment és barat ens acaba sortint, col·lectivament, una mica car. Dels productes

low cost, en neixen societats *low cost*. Els productes abundants i barats reforcen la tendència de les nostres indústries a desplaçar-se a llocs per produir amb costos més baixos. Aquesta lògica productiva fa que ens anem quedant sense feina o amb feines cada vegada més precàries. A més, es deixen d'ingressar impostos, es destrueix el comerç i es tanquen una quantitat significativa de fàbriques i petits negocis. «La indecència del comportament humà, on el natural esperit de lucre és portat a l'exageració i arriba a causar un gran sofriment, no és privatiu del món de les finances i, probablement, és en l'esfera de la producció on implica situacions més extremes, que tenen poc a envejar al sistema d'esclavitud».

Economia

Diccionario irreverente de economía

Enric González
Il·lustracions, Darío Adanti
Alternativa Económica

Primer llibre editat per la revista *Alternativas Económicas* amb vint conceptes econòmics explicats de manera rigorosa i alhora irònica, amb les il·lustracions de l'humorista gràfic Darío Adanti, soci de la revista satírica *Mongòlia*. El llibre està dirigit a tothom (no cal ser un expert en economia) i l'estil no només és amè, sinó també divertit, encara que abordi conceptes com, per exemple, el patró or, la prima de risc, l'estalvi, les reformes estructurals, la tecnocràcia i quinze més fins a completar els vint que conformen el llibre. Un manual que pretén entretenir tant com ensenyar, ja que es pot utilitzar com a referent per desentranyar qüestions econòmiques fonamentals i de vegades confuses a peu de carrer, però també com a lectura d'oci en format de còmic.

Una obra que facilita l'enteniment generalitzat d'una realitat econòmica complexa i, de pas, ens ajuda a proferir unes quantes riallades per alleugerir el mal trago dels últims anys socioeconòmics. El projecte va ser finançat en una reeixida campanya de micromecenatge. [L1](#)

LA MILLOR LOTERIA DEL MÓN

**DESTINA TOTS
ELS BENEFICIS A
PROGRAMES SOCIALS**

**1^R PREMI
100.000 €
PER CADA
BITLLET DE 5 €**

31 DE DESEMBRE

facebook.com/lagrossacat
twitter.com/lagrossacat
www.lagrossa.cat

LOTERIA DE CATALUNYA

Tria-la
Tots hi guanyem

GROSSA
CAP D'ANY

